

Förskollärares uppfattningar om högläsning som stöd för språkutvecklingen och barns delaktighet-

En fenomenografisk studie i två olika förskolor

Namn: Dilana Mahmoud och Hasna Karim Khudayyir

Program: Förskolläraryrket

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Kurs: LÖXA2G
Nivå: Grundnivå
Termin/år: VT/2022
Handledare: Elisabeth Rietz
Examinator: Agneta Simeonsdotter Svensson

Nyckelord: Högläsning, Språkutveckling, Förskollärares uppfattningar, Delaktighet, Didaktiska val, Fenomenografi

Abstract

Syftet med den här studien är att undersöka förskollärares uppfattningar om högläsning som ett stöd för barnens språkutveckling, vilka didaktiska val de uppfattas göra samt hur de beskriver att barnen görs delaktiga under högläsningen. Då det finns brist på tidigare forskningar gällande förskollärares uppfattningar kommer denna studies utgångspunkt vara utifrån den fenomenografiska ansatsen för att i bästa mån besvara våra frågeställningar. För att kunna närma oss uppfattningarna på bästa sätt har vi därav valt att basera studien utifrån en kvalitativ metod där intervjuerna är semistrukturerade. Sju förskollärare från två olika förskolor har deltagit i studien. Våra forskningsfrågor är: *Hur uppfattar förskollärarna att högläsning kan främja språkutveckling? Vilka didaktiska val beskriver förskollärarna att de gör för att främja språkutveckling genom högläsning? Hur beskriver förskollärarna att de gör barnen delaktiga under högläsningen?*

Studiens resultatet visar på förskollärarnas uppfattningar kring fenomenet högläsning som ett stöd för barns språkutveckling. Förskollärare betonar planeringens viktiga innebörd för att kunna ge barnen möjlighet till att språkutvecklas. Med hjälp av högläsning visar resultatet på att barnens ordförråd expanderar, barnen får en bättre föreställningsförmåga samt lär sig språkets melodi. Förskollärarna menar att man i sina planeringar bör ha en tanke på vad som är relevant och på vilka sätt man kan arbeta på för att få barnen att förstå bokens innehåll. I utsagorna pekas även barnens delaktighet under högläsningstillfällena som en viktig grund för språkutvecklingen då barnen får möjlighet att få uttrycka sina tankar. För att kunna göra detta måste dock förskollärarna se över sin roll och inkludera barnens behov samt intressen i sina planeringar vilket även läroplanen betonar.

FÖRORD

Detta arbete har bidragit till en del svett och tårar. Samtidigt har det varit ett gynnande tillfälle för oss att djupdyka oss i ett ämne vi båda brinner för samt synliggöra enligt oss bland det viktigaste i förskoleverksamheten (högläsning). Detta för att kunna utveckla våra framtida barn in i det livslånga lärandet som vi ständigt strävar efter. Vi vill även tacka alla sju förskollärare som ställt upp på våra intervjuer och gjort tid för oss i sina planeringar. Utan de hade det inte varit möjligt att genomföra vår studie. Vi vill tacka vår handledare Elisabeth Rietz för all handledning, alla motiverande citat och som lugnat ned oss i våra paniker. Tack för att du trott på oss och vårt arbete. Slutligen vill vi ge oss själva en klapp på axeln då vi kämpat dag och natt för att få till ett så bra arbete som möjligt.

Dilana Mahmoud och Hasna Khudayyir

“Böcker skall blänka som solar och gnistra som tomtebloss.

Medan vi läser böcker läser böckerna oss.

Kan böckerna läsa människor?

Det kan de förstås!

Hur skulle de annars kunna veta allting om oss?” -Lennart Hellsing

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
2. Syfte och frågeställningar	7
2.1 Syfte	7
2.2 Frågeställningar	7
3. Bakgrund	7
3.1 Högläsning som språkstärkande aktivitet	7
3.2 Didaktiska val	8
3.3 Delaktighet	10
5. Teoretisk utgångspunkt	14
5.1 Fenomenografisk ansats	15
5.2 Centrala begrepp	15
5.2.1 Fenomen	15
5.2.2 Uppfattning	16
5.2.3 Utfallsrum	16
5.2.4 Beskrivningskategorier	17
6. Metod och genomförande	17
6.1 Kvalitativ metod	17
6.2 Intervju och transkription	18
6.3 Urval och avgränsning	20
6.4 Studiens genomförande	21
6.5 Analysmetod	21
6.6 Etiska övervägande	22
6.7 Reliabilitet, validitet och generaliseringsbarhet	23
7. Resultat	24
7.1 Beskrivningskategori 1: Språkutvecklande stöd	24
<i>Högläsningens aspekter</i>	24
<i>Arbetsätt</i>	25
<i>Högläsningens fördelar</i>	26
7.2 Beskrivningskategori 2: Didaktiska val	26
<i>Planering och förberedelser</i>	26
<i>Planerade och oplanerade högläsningstillfällen</i>	28
<i>Väcka barns intresse för högläsning</i>	30
7.3 Beskrivningskategori 3: Barns delaktighet	31
<i>Barnen väljer böcker</i>	31

	5
<i>Mottagande av barns tankar</i>	32
7.4 Resultatsammanfattning	33
8. Diskussion	35
8.1 Resultatdiskussion	35
8.1.1 Språkutvecklande stöd	35
8.1.2 Didaktiska val	36
8.1.3 Barns delaktighet	38
8.2 Metoddiskussion	40
8.3 Studiens relevans för förskollärarens yrkesutövning	41
8.4 Förslag på vidare forskning	42
9. Referenslista	44
10. Bilagor	48
10.1 Bilaga 1	48
10.2 Bilaga 2	50

1. Inledning

Barclay (2014) beskriver att barns språkutveckling sker genom interaktion med böcker där barnens språk samt läskunnighet utvecklas. Forskning har under de senaste tio till femton åren belyst tre kritiska innehållskomponenter i tidig litteracitet: språklig medvetenhet, muntlig språk och att kunna skriva (Gjems, 2018). Litteracitet är ett begrepp som inkluderar förmågan att kunna skapa, förstå samt tolka olika former av texter. Därför relateras litteracitet till processerna som ingår i att lära sig läsa/skriva samt i skrivkunnighet. Barnen kan genom högläsning få höra nya ord, få erfarenheter kring rim och lära känna skriftsymboler/regler. Läsningen kan därför främja och stödja språkliga färdigheter då bokläsning har visat sig ha en märkbar påverkan på barnens framtida läs och skrivundervisning. När en förskollärare läser högt för barnen hjälper det barnen att förstå relationen mellan det muntliga och skrivna språket då barnen får möjlighet att möta ord de sällan hör och samtala om dem (Gjems, 2018). Enligt Mcgee och Schickedanz (2007) är forskningen blandad gällande högläsning i åldrarna ett till sex, forskare har validerat att högläsning påverkar ordförrådet men samtidigt beror det på hur böcker delas med barnen. Forskarna menar att det inte räcker med att bara läsa böcker högt i hopp om att utveckla barnens ordförrådsutveckling. Högläsningen blir därför mest effektiv när barnen är delaktiga och får ställa frågor samt ge svar snarare än att bara sitta och lyssna. Man kan redan i förskolan förutse barnens fonologiska medvetenhet då fonologiska svårigheter kan som Dahlgren m.fl, (2013) skriver leda till dyslexi.

Johansson (2011) menar att barn och förskollärare lever tillsammans på förskolan, här kommer barnen med sina egna erfarenheter som i sin tur möts av pedagogernas dels privata men även professionella erfarenheter. Dessa synsätt bidrar då till de förhållningssätt som bildas mellan vuxna på förskolan och barnen samt barnens lärande. Johansson (2011) betonar att människan är intersubjektiv till sin natur och menar att vi lever i en värld där vi delar med varandra då vi i samverkan med andra bildar en helhet av två delar. Lärande ligger därför i teorin om livsvärlden. För att det ska kunna ske några pedagogiska möten krävs ett engagemang samt omsorg om den lärandes livsvärld då pedagogen har ansvaret att närma sig barnets livsvärld. En viktig aspekt är vilken barnsyn pedagoger har där de har synen på barn som medmänniskor. Med detta menas att man utgår från barnets erfarenhet, möter barnet på deras egna villkor, ser barnet som en egen individ, försöker få förståelse för barnets upplevelser samt ger barnet kontroll (Johansson, 2011).

Att utveckla sitt språk är bland det viktigaste i barns liv då barnen med hjälp av språket lär sig att förstå sig själva samt sin omgivning menar Andersson (2015). Genom att kunna uttrycka sig i tal och skrift blir det därför en förutsättning för barnen att aktivt kunna delta i samhället och är en demokratifråga. Förskolans Läroplan (Skolverket, 2018) lyfter vikten av att förskollärare ska främja barns utveckling till att bli kompetenta och ansvarsfulla samhällsmedlemmar, utbildningen ska därför genomföras i demokratiska former där barnen aktivt får delta i samhället. För att kunna göra detta ska man därför utgå från vad som anses vara barns bästa där barn har rätt till delaktighet och får kännedom om sina rättigheter. Andersson (2015) menar att språkutveckling inte bara handlar om rim och ramsor utan hjälper barnet att sätta ord på sin tillvaro, därför är det viktigt att pedagoger ger barnen möjligheter att uttrycka sig där de får prata med både vuxna och barn.

I denna intervjustudie har högläsning i förskolan studerats. Utifrån en fenomenografisk

ansats analyseras förskollärarens uppfattningar kring högläsning som stöd för barns språkutveckling, vilka didaktiska val förskollärarna uppfattas göra samt hur barnen blir delaktiga i högläsningen. Barnen ska enligt läroplanen (Skolverket, 2018) erbjudas en stimulerande miljö där de får förutsättningar att utveckla sitt språk genom att lyssna till högläsning. Vi vill med vår studie förmedla den viktiga påverkan som högläsningen har för barns språkutveckling. Det finns tidigare forskningar kring vad man kan göra för att utveckla barns språkutveckling, högläsningens betydelse samt hur man får barnen delaktiga under högläsningens tillfällen. Dock finns inte mycket forskning kring förskollärarnas uppfattningar kring högläsning och hur detta kan användas som stöd för barns språkutveckling. Vår studie blir därför relevant för utbildningsvetenskap där vi vill undersöka förskollärarnas olika uppfattningar kring högläsning då förskollärare arbetar samt tolkar läroplanen olika.

2. Syfte och frågeställningar

2.1 Syfte

Syftet med den här studien är att undersöka förskollärares uppfattningar om högläsning som stöd för språklig utveckling samt uppfattningar om hur barn görs delaktiga under högläsningen. För att uppnå studiens syfte bearbetas följande tre forskningsfrågor:

2.2 Frågeställningar

- Hur uppfattar förskollärarna att högläsning kan främja språkutveckling?
- Vilka didaktiska val beskriver förskollärarna att de gör för att främja språkutveckling genom högläsning?
- Hur beskriver förskollärarna att de gör barnen delaktiga under högläsningen?

3. Bakgrund

I detta avsnitt redogörs studiens centrala termer: högläsning, delaktighet samt didaktiska val. Vi vill ge en möjlighet till att förstå termerna för att kunna få en helhetsuppfattning kring de centrala delarna i högläsning samt hur detta kan främja barnens språkutveckling.

3.1 Högläsning som språkstärkande aktivitet

Forskning har enligt Pihlgren (2019) visat att barn som ingår i tidiga högläsningssituationer får bättre språk-, läs- och skrivutveckling i framtiden, därför blir arbete med högläsning viktig för barnens kunskapsutveckling. Om barn ser vuxna läsa kan det bidra till att de själva vill "härmna" där de skapar en särskild läsarröst och skapar sin egna identitet som läsare. När barn får lyssna till högläsning lär de sig inte bara olika historier utan även om själva språket samt läsandet. Barnen får då möjlighet att kunna relatera till det verkliga livet samtidigt som de lär sig hur man exempelvis håller i en bok och bläddrar i den (Pihlgren, 2019). Barn med annat modersmål ska även enligt läroplanen (Skolverket, 2018) få möjlighet att utveckla både det svenska språket men även sitt modersmål.

Genom att kunna läsa påpekar Edwards (2019) att man får tillgång till information, kunskap samt tillgång till olika perspektiv/åsikter. Detta kan i sin tur bidra till en förutsättning att kunna utföra kritiskt tänkande. Enligt Edwards (2019) ser barns ordförråd annorlunda ut beroende på åldern men ett sexårigt barn har en genomsnitt på 6 000-7 000 ord när barnet ska

börja i första klass. De kan finnas barn i samma ålder som har upp till 10 000 ord i sitt förråd samtidigt som det finns andra barn som endast behärskat en femtedel så många ord, ungefär 1500 ord. Högläsning är alltså grundläggande för att utveckla ett ordförråd samtidigt som de kan stimulera den egna läslusten.

Som Johansson (2016) beskriver så är det när barnet hittat nyckeln till språket som världen också förändras, men språket är inte bara ett uttryck utan det är även ett kommunikativt förhållande till andra. Språk är inte heller bara det som uttalas då man genom gester, tonfall och ansiktsuttryck kan berätta om människors tankar. Kroppens betydelse blir särskilt synlig i små barns kommunikation då barn är skapare av sin egna kunskap och egen identitet i samspel med andra, vare sig det är barn eller vuxna (Johansson, 2016).

Att sitta nära en vuxen och få möjlighet att samtala med både barn och vuxna blir som Pihlgren (2019) skriver en "inträdesbiljett" till literacy. Gjems (2018) förklarar begreppet litteracitet som betecknar processerna som ingår i att lära sig att läsa och skriva. Tidig litteracitet betecknar de erfarenheter barn fått med sig från födelsen fram till åtta års åldern. I samband med aktiviteter såsom lek lär barnen sig ord/begrepp samtidigt som de lär sig att samtala med varandra. Barnen lär sig att berätta, förklara och känna igen texter de möter i böcker (Gjems, 2018). Genom muntlig interaktion med föräldrar, förskolepersonal och andra barn får barnen med sig erfarenheter av tidig litteracitet. Barn som har brist på ord har visat sig ha svårigheter att hänga med vid högläsning, i samtal eller när barnet ska berätta något om sig själv förklarar Edwards (2019). Därför är det viktigt att barnen på olika sätt får använda språket i kommunikation genom att få uppleva, läsa och prata. Likaså menar Gjems (2018) att förskolepersonalen har en viktig roll då det är de som är förmedlare av barnlitteratur men även som högläsare samt som samtalspartner om böcker. Det ska finnas böcker som är anpassade efter barnens erfarenhetsnivåer men även intressen.

Barn som har en stor vokabulär samt kan många ord förstår bättre det som läses för dem medan barn med begränsat ordförråd behöver stöd från en vuxen som stannar upp vid ord som barnet inte är bekant med. Enligt Gjems (2018) finns det en större chans att nya ord som introduceras fastnar när barnen är intresserade av en boks innehåll, därmed blir val av bok extremt viktigt. Barn lär sig nya ord genom högläsningen, speciellt när barn under högläsningens stunden är engagerade och intresserade redan från början då innehållet kan inspirera dem till att lyssna. Förutom att lära sig ord genom högläsning är språklig medvetenhet ett viktigt lärområde som är relaterat till bokläsning skriver Gjems (2018). Språklig medvetenhet handlar både om språkets former och att känna igen olika ljudstrukturer. Rim och ramsor gör barnen mer uppmärksamma på ord då orden inte endast har en innebörd utan även en form. Barn som uppmärksammat detta i tidig ålder har en bra utgångspunkt i de fonetiska färdigheterna och lär sig sambanden mellan skriftecken och tillhörande ljud. Dahlgren m fl. (2013) påpekar att man ska ägna tid åt läsning då detta blir en viktig faktor för utvecklandet av grundläggande färdigheter. Man kan alltså redan i förskolan förutse kommande läs-inlärningsproblem.

3.2 Didaktiska val

Ordet didaktik har som Lundgren (2017) skriver en lång historia och betyder att undervisa; kan läras ut. Didaktik binder samman läran om planering, genomförande samt utvärdering av undervisningen och handlar om undervisningens "vad, varför och hur" (Egidius, 2006). Med detta innebär vad man har för motiv, syfte, innehåll samt tillvägagångssätt. Dock menar författaren Uljens (1997) att begreppet didaktik är för begränsad då didaktiken svarar på andra

frågor med som exempelvis “*vem som ska lära sig*”, “*vad man ska lära sig*”, “*när man ska lära sig*”, “*var man ska lära sig*”, “*hur man ska lära sig*” och “*varför man ska lära sig*”. De didaktiska frågorna blir som en vägledning för lärare, därför finns det inget givet sätt att förhålla sig som lärare där en given modell skulle fungera för alla elever eller undervisningar. Det didaktiska perspektivet är en öppenhet för de val som lärare ställs inför där läraren får sortera olika alternativa undervisnings vägar (Wahlström, 2016).

Dahlgren m.fl (2013) beskriver *kartläggning* och hur detta är en grundläggande förutsättning för det pedagogiska arbetet. Detta för att man ska kunna veta hur barnens förståelse för skriv- och läsaktiviteter ser ut samt hur detta kan vidareutvecklas. Dahlgren m. fl (2013) hävdar att det är pedagogens uppgift att fånga barnens intresse och på samma sätt ska pedagogen kunna underhålla intresset och utveckla aktiviteter. Detta för att senare knyta an till respektive barns utvecklingsnivå och uppfattning om skriftspråket i en meningsfull sammanhang. Genom att introducera böcker på ett sätt där barnen är intresserade kan man med hjälp av olika språklekar få barnen att upptäcka språkets form såsom stavelser och ljud. På så sätt kan man laborera med språkljud och självbildens betydelse i skriv- och läsinlärning för att sedan utveckla grundläggande färdigheter. Liberg (2006) nämner att barn gör sina egna val då de är tänkande och kännande subjekt som tidigt gör sina val av vilka böcker de vill läsa, därför är vuxnas deltagande viktigt i detta. Dahlgren m.fl (2013) beskriver att man ska utgå från barns uppfattningar vilket innebär att pedagogen tar reda på vad barnens förståelse är om det som planeras att arbeta med. De uppfattningar som pedagogen samlar in från barnen ska vägleda pedagogen för den fortsatta planeringen av vad som ska behandlas samt hur det ska behandlas. För att kunna göra barn medvetna om sitt eget tänkande och lärande måste pedagogen vara tydlig med sina intentioner så att barnen vet vad det är de ska lära sig och vad de ska vara uppmärksamma på.

Edwards (2019) hävdar att planerade och förberedda högläsningstillfällen har oftast ett pedagogiskt syfte bakom sig och utförs när barnen är mentalt alerta. Spontana högläsningstunder sker exempelvis på morgnar eller sena eftermiddagar när barn själva väljer att sysselsätta sig med en bok och ber pedagogen att läsa för hen själv eller med sina kompisar. Gjems (2018) betonar att barn som tycker om högläsning och har positiva upplevelser av böcker oftare ber pedagoger att läsa högt för de. Om pedagogerna däremot bara läser för dem som ber om det kan det bli olyckligt för dem andra som inte är eller vill vara närvarande när det läses böcker.

Hoflundsengen m.fl. (2020) skriver att förskolans fysiska miljö är en viktig faktor där exempelvis böcker, skrivmaterial och text ska vara synligt för barnen. Vidare skriver Dahlgren m.fl. (2013) hur en avgränsad läsmiljö där böckerna ställs ut på ett tydligt sätt samt att man varierar böckerna är viktigt. Man kan som Edwards (2019) förklarar pynta till ett rum med hjälp utav tyger och möbler och göra läsoplevelsen mysigare för barnen. Med hjälp av olika föremål/material kan man skapa en lite mer intim läsning och skapa stämning bland barnen. Just högläsning kan ge en stark upplevelse när lyssnarna dras in i den omslutande magiska stämningen en berättelse kan skapa och inte minst när man delar den med andra. Johansson (2016) skriver att det då är viktigt att pedagogen, genom bland annat röst och tonfall fångar barns intresse och nyfikenhet. Det är även viktigt att visa vad man menar till barnen. Ett föremål eller en bild är till skillnad från det talade orden mer konkreta menar Gerland och Aspflo (2015) då det finns kvar framför barnets ögon medan de talade orden sägs och försvinner. Bilden eller föremålet hjälper på så sätt barnet att minnas och associera ordet som hörs med det barnet ser. Därför är det viktigt att man gör något konkret med barnen när man arbetar med samspel och språk. Att lyssna till högläsning kan träna upp barnens fokus och

koncentration då man övar på att föreställa sig berättelsen i sitt inre jag. Samtidigt får barnen möjlighet att höra hur skriftspråk låter, dess rytm, pauser och melodi (Edwards, 2019).

3.3 Delaktighet

Som det står i läroplanen (Skolverket, 2018) så har barnen rätt till delaktighet då deras behov och intressen ska ligga till grund för utformningen av utbildningen. Delaktighet är ett centralt begrepp inom Världshälsoorganisationen, och innebär att vara involverad i sin livssituation där man blir sedd och hörd (Björck-Åkesson, 2014). Att uppleva att någon lyssnar på det som blir sagt samt intresserar sig för det som sägs kan innebära att barnet får möjlighet till inflytande och en känsla av tillhörighet där barnet får möjlighet att uttrycka sina uppfattningar, som i sin tur får betydelse för innehåll och form i verksamheten. För att vuxna ska kunna göra barn delaktiga så är det viktigt att de kan inta barns perspektiv, alltså kunna utgå från ett barns synsätt och se världen med barns ögon (Eriksson, 2014). Med detta krävs en insikt men även lyhördhet för barns uttryck där deras handlande tas på allvar. När vuxna kan fånga barns perspektiv där deras tillvaro respekteras bidrar det till att barnen upplever sig förstådda samt delaktiga. Enligt Skolverket (2021) har högläsningen flera positiva effekter på barns språkutveckling då det ger en möjlighet att utveckla fantasi, föreställningsförmåga, talspråk, ordförråd samt förmågan att berätta och uttrycka tankar. Vid en högläsningstund är det viktigt att utgå från barnens intressen och nyfikenhet när det kommer till val av bok för att i bästa mån kunna koppla det som läses till barnens egna erfarenheter. Barns intresse för böcker kan även växa när man väljer att arbeta vidare med boken genom estetiska uttrycksformer såsom bild, musik, drama och dans då barnen får en möjlighet att få uttrycka sig själva (Skolverket, 2021).

Forskning har enligt Doverborg m.fl. (2014) visat att läsning för barn ofta sker i storgrupp under samlingen. Skolinspektionen hävdar även att man sällan läser enskilt för ett till två barn då detta beror på att lärarna inte reflekterar över vilken möjlighet det kan ge barnen. Att samtala med en mindre grupp kan ge barnen möjlighet att få uttrycka tankar och funderingar kring det man läser. Enligt Pramling och Wallerstedt (2019) ska undervisningen inte vara en envägskommunikativt handling, förskolläraren ska anpassa sina handlingar efter barnet då undervisningen ska avse en gemensam aktivitet där både barn och vuxna är engagerade. Man kan då säga att förskollärarens uppdrag ligger i att skapa aktiviteter där alla får bidra genom sina responsiva handlingar. Genom att samtala i mindre grupper kan man som Johansson (2011) skriver ge barnen utrymme att just samtala under högläsningen. En viktig faktor här är att bjuda in barnen i samtalen genom att ha öppna frågor där barnen får möjligheten att dela med sig utav sina tankar. Engdahl och Ärlemalm Hagser (2015) lyfter att barngruppens storlek och hur verksamheten är organiserad är av stor betydelse om förskollärare har möjlighet att arbeta utifrån läroplanens intentioner, att kunna bedriva en verksamhet som främjar barns utveckling och lärande samtidigt som en en-till-en interaktion kan skapas mellan vuxen och barn. Arbete i mindre barngrupp främjar alltså både individ men även gruppnivå, vilket kan leda till fler möjligheter där barn blir delaktiga och fler möjligheter där kommunikation kan skapas.

Bilderna som visas under högläsningen kan vara utgångspunkten för samtal vilket har ett stort betydelse för de barn som inte behärskat språket, men då är det viktigt att barnen får möjlighet att få vara delaktiga under högläsningen för att kunna spåkutvecklas. Att kunna få en gemensam läsoplevelse utifrån illustrationerna i en bok är viktigt då kommunikation kring en bok inte behöver vara något verbalt utan kan vara kommunikation genom gester, kroppsspråk, att nicka och att peka (Edwards, 2019). Läroplanen (Skolverket, 2018) lyfter att

förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla både ett nyanserat talspråk men även ordförråd där de får möjlighet att leka med ord, ställa frågor samt kommunicera. Gjems (2018) hävdar att högläsning där vuxna läser *med* barn hjälper barnen att knyta orden som finns i texten till egna erfarenheten vilket kan hjälpa barnen i deras språkutveckling. Det är då viktigt att de vuxna bjuder in barnen till att diskutera bokens innehåll för att kunna koppla det till barnens egna erfarenheter. Att läsa *med* barnen har visat sig ha större effekt på barns vokabulär än att endast läsa *för* barnen (Gjems, 2018). Sommer (2008) menar att det finns flera anledningar till att barns lärande kan stimuleras på förskolan. Men det räcker inte bara med högläsning där läraren läser och barnen lyssnar då denna form av läsning bara leder till att barnen blir en passiv lyssnare. Genom att *dialogläsa* och uppmuntra barnet till att formulera sig med hjälp utav öppna frågor låter man barnet bli den aktiva parten i högläsningen. Tanken är som Dolk (2013) skriver att ha en relation där båda parterna ses som subjekt där det visas respekt och tro för barnets förmåga. Biesta (2003) menar att demokrati är den situation där mänskliga varelser kan bli subjekt och handlar om situationer där alla ha lika rätt att delta i men även har rätt till att bli hörda. Delaktighet i förskolan innebär alltså att få möjlighet att få vara med och skapa relationer samt kunna påverka då delaktighet på så sätt är demokrati (Gjems, 2018).

För att tillämpa delaktighet är det viktigt med förskolläraernas barnsyn där man som Eriksson (2014) nämner ser barnen som individer och medskapare. I arbetslag där den samspelande atmosfären och barnsyn karaktäriseras av närhet, öppenhet och respekt för barn finns ofta en kunskapssyn där man tar fast på barnens kompetens och betydelse för själva lärandet. Pedagoger uttrycker då en stark gemenskap med barnen där fokuset är riktat mot barnen där både en fysisk men även psykisk närvaro finns. På det här sättet talar man enligt Johansson (2016) att närma sig barn livsvärldar där de vuxnas ambition är att ge barnen tid och möjlighet till att pröva och vara delaktiga i lärandet. Vi lever i en värld med andra, arbeten med etik blir därför en viktig fråga i verksamheten då man lär barnen ta hänsyn till andra genom att exempelvis vänta på sin tur och lyssna på andra när de pratar.

Ett samtal är en intersubjektiv situation där två eller flera personer deltar skriver Gjems (2018). Intersubjektivitet handlar om att två eller fler delar en upplevelse av gemenskap där man gemensamt riktar sin uppmärksamhet mot en handling eller en språklig interaktion. Den gemenskapen är beroende av att samtalspartnerna befinner sig på syn och hörsel avstånd från varandra. Ju yngre barn är desto viktigare är det att man är fysiskt nära varandra för att kunna etablera ett intersubjektivt rum.

4. Tidigare forskning

Under denna del kommer forskning som är lämplig till studien att presenteras. För att kunna nå trovärdiga utvalda forskningar har vi använt oss av databaserna Education Collection, Education research complete, samt Göteborgs universitetsbibliotek SuperSök där vi med hjälp av olika sökord kunnat hitta väsentliga forskningar. För att få relevanta artiklar kopplat till vårt syfte och frågeställningar använde vi oss av centrala sökord inom vår studie. Samtliga artiklar har även varit "peer reviewed".

Lundberg (2006) hävdar i sin kunskapsöversikt att barn redan som små lär sig att kategorisera talljud (fonologisk medvetenhet) som i sin tur leder till att kunna segmentera ord till att förstå och använda orden. Artikeln belyser språkutvecklingen hos barn där läsinlärning möjliggör språkliga kunskaper. Forskaren skriver att en skicklig läsare snabbt känner igen ord utan att behöva anstränga sig, dock är detta bara en liten aspekt av att vara en skicklig läsare. Att ha en förståelse för texter innebär mycket mer såsom att kunna dra slutsatser, hantera textstruktur

samt ordningens språkliga och kognitiva färdigheter. Den fonologiska medvetenheten kan därmed stärkas med hjälp av läsning då ordförrådet expanderar i olika sociala miljöer. Detta i synnerhet i högläsning där fördelar med högläsning lyfts upp då skrivet språk representerar talat språk. För vissa barn är läsinlärningen en svår utmaning, kraven på läskunnighet har ökat vilket väckt en oro bland politiker samt forskare. Dessa barn kommer då på så vis uppleva svårigheter under sin skolgång i vuxen ålder. Genom bilderböcker kan grundläggande färdigheter om läskunnighet läras in, detta genom att barnen lär sig att böcker är fiktiva världar som tar de från nutid till en ny värld. Slutsatsen samt det allra viktigaste från Lundbergs (2006) kunskapsöversikt som betonas är den starka effekten högläsning har för ett vidareutvecklat intresse för läsning samt bidrar till en intellektuell vana att använda sig av skrivna texter. För att barnen ska få ett intresse för läsning måste vuxna vara viktiga modeller som synliggör läsglädjen. Människan är social i sin natur där vi har förmågan att kommunicera då en förutsättning för språkinlärning är att kunna dela uppmärksamhet med någon annan, med delad uppmärksamhet menas att ha förmåga att kunna se vart andra personen tittar och med sina egna ögon titta på samma föremål. Detta är något man sett i unga spädbarn som redan vid sex månaders ålder kan dela uppmärksamhet. Peka med handen eller pekfingeret är också en indikation som Lundberg (2006) nämner då barn som använder peka tidigt tenderar att ha en snabbare språkutveckling.

Batič (2021) utförde en kvantitativ enkätstudie i sammanlagt 443 förskolor och grundskolor där förskollärare samt grundskollärare fick svara på enkäter. Syftet med denna undersökning är att lära sig om lärarens perspektiv på att införliva bilderboks läsning i verksamheten och hur läsningen av bilderböcker genomförs. Resultaten av undersökningen avslöjar att lärarna ansåg att bilderböcker är lämpliga för alla barn, inte endast små barn i förskolan eller barn som har svårigheter. Batič (2021) skriver även att en bilderbok är en multimodal text med speciella egenskaper och funktioner som barn kan läsa av. Visuell läskunnighet är direkt kopplad till att läsa och tolka bilderböcker. Att läsa bilderböcker skiljer sig från att läsa icke-illustrerad litteratur då det kräver en konsekvent kunskap om bildspråkets-lexikon. Barn lär sig hur elementen i en bildkonst och design påverkar textens betydelse samt hur texten påverkar tolkningen av illustrationen. Forskaren anser att läsa bilderböcker tjänar en mängd olika syften i inlärningsprocessen. Ett av de viktigaste var tillväxten av multimodal läskunnighet som i sin tur kommer resultera i skapandet av nya summativa betydelser. Batič (2021) lyfter upp en fas i sin studie som handlar om utvecklingen av ett specifikt ordförråd eller metaspråk för att kunna diskutera samt analysera texter, visuella och designelement. För att kunna utveckla ordförrådet samt analysera en bilderbok krävs det att kunna ha en förmåga att kunna bekanta sig med termer som bland annat; främre omslag, flygblad, text, insida omslag och synvinkel. Batič (2021) poängterar att det är nödvändigt att barn har tid för läsningen och att man inte ska stressa dem då många barn tenderar att missa många detaljer i böckerna just på grund av att de läser så snabbt.

I en amerikansk kvalitativ undersökning har Deshmukh m.fl. (2022) undersökt hur diskussioner under högläsning byggt upp barns språkutveckling. Undersökningen gick ut på att observera 93 förskollärare som läser högt för barnen samtidigt som de samtalar under läs situationen. Under observationerna filmades läs stunderna som sedan transkriberades. Resultatet av undersökningen var att längden på dialogerna mellan pedagog och barn varierade då pedagogerna använde sig av scaffolding under lässtunden vilket innebär att förskolläraren ger stöttning till barnet. Slutsatsen i Deshmukh m.fl. (2022) undersökning var att pedagogerna var öppna, gav stöd samt utmanade barnen under den delade läsningen. För att kunna stödja tidig språkutveckling spelar den språkliga miljön en stor roll för att få med barnen i meningsfulla samtal. En konversation går ut på att ett utbyte sker mellan respektive

personer där ett visst ämne mellan exempelvis barn och lärare delas. Denna interaktionen har visat sig vara avgörande för barns språkutveckling och kan ske genom exempelvis delad bokläsning. Delad bokläsning är en av de vanligaste aktiviteterna som används i förskoleverksamheterna. Forskarna menar att ett stort utbud av litteratur kan ha en positiv påverkan på barns läs- och språkkunskaper då barn lär sig nya ord och kan använda de i vardagliga sammanhang. Deshmukh m.fl. (2022) betonar att denna inlärning främst sker bortom själva texten då konversationerna ofta är lärares uppföljande frågor på barnens svar. Delad bokläsning har alltså visat sig förbättra barns förmåga att språkutvecklas, dock beror det på hur de vuxna samtalar med barnen.

Barclay (2014) lyfter i sin kunskapsöversikt att barns interaktion med böckerna främjar barns språk samt läskunnighet beroende på hur bokläsningen sker. Syftet med Barclays (2014) undersökning var att bokläsning inte bör vara att ta sig igenom boken, utan snarare skapa ett intresse samt njutbarhet för barnen. Forskning har visat att barnens språkutveckling främjas under interaktiva läsupplevelser. Interaktiv bokläsning där vuxna och barn tillsammans har en dialog om boken stödjer och utmanar barnen. Därför ska man använda sig av olika strategier när man läser högt så att man kan främja barnens språkutveckling. Beroende på hur stor grupp det är under högläsningen så kan små justeringar behöva göras. Pedagogerna ska vara en bra lyssnare som har tålmod, på så vis kan barnen uttrycka sina egna åsikter och känslor. Bokval är väldigt viktigt då detta dels kommer ha en påverkan på barnens intresse men även diskussioner kring boken. Barclay (2014) betonar att lärare måste kommunicera genom handlingar och ord för att högläsningen ska bli en rolig upplevelse som i sin tur kommer främja barnens språkutveckling. För att kunna diskutera vidare är det viktigt att läraren är lyhörd och observerar barnens verbala svar men även deras ansiktsuttryck. På så sätt maximerar man barnens engagemang då man tar tillvara på barns egna upplevelser. Barnen kan exempelvis pausa för att titta på bilderna, prata om karaktärerna eller vilja utforska liknande ämnen. När barnen får möjlighet att diskutera, ställa frågor samt svara på frågor hjälper det de att bli mer säkra på sina kunskaper samt inlärning. Resultatet i denna kunskapsöversikt visar att barnlitteraturens innehåll är rikt med ord där barnens ordförråd expanderar när de blir introducerade för nya ord som upprepas. Orden som används i boken kan man sen använda under dagen så att barnet kan skapa kopplingar mellan boken och deras egna liv. Forskaren förklarar att barnen blir mer engagerade under högläsningen när de själva får bestämma takten för interaktion där de får pausa för att titta på bilder, prata om de olika karaktärerna samt prata om deras egna erfarenheter. Högläsningens stunderna främjar alltså enligt Barclay (2014) barns berättande, ord-, tryck-, fonologiska medvetenhet och alfabets kunskap.

I en Turkisk kvalitativ undersökning har Adak Özdemir, m.fl. (2019) undersökt hur användningen av bilderböcker ser ut i förskoleverksamheter. Undersökningen gick ut på att observera och intervju 16 förskolepedagoger. Resultatet i studien visade att böckerna som fanns i verksamheterna i allmänhet var sammansatta av bilderböcker i form av serier och sagoböcker. Adak Özdemir m.fl. (2019) kom även fram till att barn som läser informativa bilderböcker visade sig bli mer distraherade av sin omgivning i jämförelse med barn som läser berättande bilderböcker. Vid undersökningen kom forskarna fram till att distraherat beteende av barnet under lässtunden berodde på strategin pedagogerna använde. Pedagogerna visade sig vara begränsade med ögonkontakt med barnen samtidigt som de inte ändrade på sina röster utifrån de olika karaktär som finns med i böckerna. När pedagogerna läser högt för barnen hör de ordens ljud samt lär sig ordens betydelse genom bilderna som framställs i berättelsen pedagogerna läser. På så sätt kan motivationen och viljan att läsa böcker öka hos barn som har ett intresse för böcker. Högläsning aktiviteter utan någon typ av planering eller förberedelse

kan anses vara roligt för barn däremot blir själva lärandet begränsat enligt Adak Özdemir m.fl. (2019). Forskarna rekommenderar pedagoger att läsa den valda boken innan själva högläsningen med barnen för att utveckla en förståelse för hur man kan presentera den valda boken till barnen. Genom att läsa boken själv kan man lägga märke till detaljer/ämnen som kan förmedla till barnen under lästunden. Barns uppmärksamhet ökar när pedagoger förvandlar ord till handlingar, som exempelvis ljud av smällande. Slutligen menar Adak Özdemir m.fl. (2019) att man dels ska ställa frågor mot slutet av berättelsen för att få igång en diskussion bland barnen men även läsa berättelsen flera gånger och skapar aktiviteter utifrån de.

Botö m.fl. (2017) utförde en kvalitativ studie där videoobservationer användes som metod. Syftet med studien var att bidra med kunskap gällande hur barns läs-skriv undervisning utformas i förskolans verksamheter. Resultatet av studien presenteras utifrån två olika aktiviteter. Den första aktiviteten gick ut på att skapa en lekfull gruppaktivitet där barnen fick vara delaktiga, interagera med varandra samtidigt som pedagogen guidade barnen så att intersubjektivitet skulle etableras. Den andra aktiviteten gick ut på barnen fick lösa en individuell problemlösningssituation där samspelet i kommunikationen inte alltid innebar att intersubjektivitet skapas. Slutsatsen i studien blev att den lekfulla gruppaktiviteten där barnen fick interagera med varandra visade sig vara den mest meningsfulla aktiviteten för barnen då det gav barnen en möjlighet att lära sig av varandra. Botö m.fl. (2017) menar att undervisning är en kommunikativ praktik som kräver att två eller flera deltagare (barn och pedagog) är gemensamt fokuserade på något innehåll. Språket är centralt i en verksamhet då barnen kan dela erfarenhet och perspektiv med varandra. Att tala, skriva, lyssna och läsa är inte färdigheter som ska läras in eller utvecklas då det är genom aktiviteter kunskap förmedlas, mottas och återges (Botö m.fl, 2017).

I en svensk kvalitativ undersökning har Nording (2019) undersökt hur förskollärare i förskolan resonerar kring undervisningens innehåll i relation till barns språk-, läs- och skrivutveckling i både förskola och förskoleklass. Undersökningen gick ut på att intervjua tjugotre förskollärare och lärare i förskoleklass från fyra fokusgruppsintervjuer. Pedagogerna i Nordnings (2019) undersökning uttrycker att de inte fått de förutsättningar som krävs för att problematisera och diskutera synen på både lärande och kunskap i relation till undervisning och speciellt inte i relation till barns språk-, läs- och skrivutveckling. Forskningen visade även att lärarna i förskoleklassen har begränsade möjligheter till samverkan med förskola och förskoleklass. Resultatet visade att barn erbjuds både informella och formella strategier där innehåll i undervisningen relateras till förskolans-förskoleklass läroplansmål samt Bartons ekologiska teori som handlar om *språkpraktiker*, *textpraktiker* och *läspraktiker*. Med de formella och informella strategierna menas förskollärarens samt lärare i förskoleklass resonemang kring synen på lek, lärande, undervisning och kartläggning i relation till barns språk-, läs- och skrivutveckling (Nording, 2019). Informella strategier handlar om barnperspektiv och beskrivs oftast som spontana, lustfyllda och barniniterade aktiviteter. De informella strategierna handlar om kartläggningen och återkopplingen till förskollärares/lärares resonemang kring vad som anses vara barns bästa samt för att tidigt uppmärksamma om barn är i behov av extra stöd. Formella strategier handlar om de planerade aktiviteterna samt de vuxeniniterade aktiviteterna som är relaterade till barns språk-, läs- och skrivutveckling (Nordings, 2019).

5. Teoretisk utgångspunkt

Ett fenomenografisk ansats kommer användas för att kunna samla in samt tolka det empiriska materialet då man inom den fenomenografiska teorin utgår från uppfattningar. För att kunna närma oss förståelsen för fenomenet högläsning och hur detta används som stöd för barns språkutveckling utgår vi från förskollärares uppfattningar. Dessutom kommer teorins centrala begrepp att presenteras.

5.1 Fenomenografisk ansats

I denna studie utgår vi från den fenomenografiska ansatsen då vi vill fånga förskollärares uppfattningar kring fenomenet högläsning samt hur detta används som ett stöd för barns språkutveckling. Som Svensson och Åkerblom (2020) beskriver ansatsen fenomenografi så passar denna ansats bäst inför våra problemformuleringar då vi är intresserade av variationen av uppfattningar förskollärare har gällande högläsning med barnen. Därför menar vi att den fenomenografiska analysmetoden blir ett bra verktyg att arbeta med. Eriksson Barajas, Forsberg och Wengström (2013) menar att människan styrs av erfarenheter som i sin tur styr hur verkligheten uppfattas, det innebär att människan själv skapar sin uppfattning om omvärlden. Utifrån ett fenomenografisk ansats jämför man olika människors uppfattningar där forskaren efter intervjuerna analyserar det som uttalats.

Enligt Svensson och Åkerblom (2020) görs undervisningen på olika sätt beroende på människans liv och i samhället där vi alla har olika uppfattningar på vad undervisning är. Ur ett pedagogiskt perspektiv handlar undervisning om varför, vad och hur man undervisar. Fenomenografi betyder "beskrivning av det som visar sig" och handlar om hur företeelser eller fenomen uppfattas av människor. Dessa uppfattningar kan uttryckas på olika sätt men intervjuer är det vanligaste. Anledningen till det är att man genom intervjuer på bästa sätt kan få direkta svar på någons uppfattningar, erfarenheter men även försäkra sig om att man pratar om samma fenomen genom att man kan förtydliga och formulera om frågan om man hör att det uppstår missförstånd. Svensson och Åkerblom (2020) beskriver kunskap som en subjektiv kunskap inom fenomenografin, detta innebär att en person beskriver sina upplevelser som sen antingen kan stämma överens med den definierade kunskapen eller inte. Därför är intervjuer som Kroksmark (2007) skriver det vanligaste sättet att samla in data vilket vi tillämpat i vår studie. Dock krävs det en öppen frågemetod, intresse samt relation till fenomenet.

Enligt Svensson och Åkerblom (2020) är man inom fenomenografin intresserad av att kartlägga den variation av uppfattningar som finns bland människor. Man vill som Eriksson Barajas m.fl, (2013) skriver utforska hur en person upplever sin omvärld genom att undersöka skillnaden mellan det objektiva och subjektiva, alltså vad något är och vad något uppfattas som. Teorins grund ligger i hur frågorna formuleras och varför, därför är det viktigt att tänka på hur man ställer frågorna samt hur man hanterar svaren man får. Detta innebär att forskningen i stor utsträckning bestäms av vad det är som ska undersökas, vilka forskningsobjekten är samt konsekvenser som finns av insamling och analys av data.

5.2 Centrala begrepp

5.2.1 Fenomen

En viktig utgångspunkt och begrepp inom fenomenografisk undersökning är att ett fenomen kan uppfattas på olika sätt men även att varje fenomen i världen endast kan ses/förstås på ett

begränsat antal sätt (Svensson och Åkerblom, 2020). Ett fenomen förklarar Kroksmark (2007) som *det som visar sig* där fenomenet visar sig olika beroende på vilket tillträde varje människa har till det. Ett fenomen har flera principiella drag, detta kan vara ett urskiljande av det som uppfattas i ett sammanhang. Förståelsen av vad en uppfattning är har stor betydelse för forskningsansatsen då en uppfattning av ett fenomen har flera principiella drag. Det viktigaste är att det är ett begränsat antal uppfattningar som beskriver fenomenet. Studiens resultat kommer därför enligt Kroksmark (2007) inte visa exakta svar då det inte finns ett rätt eller fel, vilket inte är syftet då individen beskriver hur hen uppfattar ett fenomen inom det valda området. Vi har i vår studie undersökt förskollärares uppfattning kring fonemet högläsning och hur detta används som ett stöd för barns språkutveckling då fenomenografin studerar skillnaden mellan vad något är och vad något uppfattas som (Eriksson Barajas m.fl., 2013). När forskning genomförs med fenomenografisk ansats kan världen ses utifrån två olika beskrivningsnivåer, som benämns som *första* och *andra ordningens perspektiv* (Kroksmark, 2007). Första ordningens princip visar ett objekts sätt att se på världen som ofta används inom forskning kring medicin/naturvetenskap och pekar ut en verklighet som vi kan observera det vi i dagens samhälle kallar fakta. Under den andra ordningens perspektiv lyfter Kroksmark (2007) den subjektiva kunskapen som handlar om att man definierar vetenskaper med humanistiska ögon där fokuset ligger på hur människor erfar sin värld. Då vår studies utgångspunkt är beskriva hur olika förskollärare uppfattar sin värld så innebär det ett accepterande att människor uppfattar saker på olika sätt, därmed finns det inget rätt eller fel enligt Kroksmark (2007).

5.2.2 Uppfattning

Den fenomenografiska analysen har bestämda teoretiska utgångspunkter och handlar om vad som ska undersökas där utgångspunkten är begreppet *uppfattning* samt *erfarande*. Uppfattningen som respondenten uttrycker kan som Svensson och Åkerblom (2020) beskriver ses som personens subjektiva kunskap om fenomenet. Begynnelsepunkten för intervjuer är tidigare uppfattningar vilket i sin tur utgör en teoretisk utgångspunkt. I en fenomenografisk analys vill man alltså ta reda på den som intervjuas uppfattningar. Med det sagt så finns det inga rätt/fel eller sant/falskt svar eftersom syftet är att fånga personens uppfattning kring ett fenomen. Det som anses vara viktigast är förståelsen forskaren har utifrån fenomenet. I denna studie är strävan därför inte att få fram vad fenomenet högläsning i förskolan är eller hur fenomenet förstås av förskollärarna. Det är olika uppfattningar som förskollärare inom en grupp har av samma fenomen som är i fokus. Det är nämligen inte den enskilda uppfattningen i sig som är intressant i fenomenografiska studier utan det är *variationen* i människors uppfattningar av ett fenomen inom gruppen. Den variation av uppfattningar kan sen om man så önskar jämföras med eventuell önskad uppfattning i studiens resultat. Den uppfattning av fenomenet som en person uttrycker kan därför som Svensson och Åkerblom (2020) skriver ses som personens subjektiva kunskap om själva fenomenet. Med subjektiv menas att personens uppfattning inte anses rätt/fel oavsett om den stämmer överens med vad som anses vara objektiv välgrundad kunskap.

5.2.3 Utfallsrum

För att kunna fånga uppfattningen så krävs det en öppenhet kring uppfattningen personen har genom frågorna som ställs i intervjun samt genom analysen av svaren. Ett fenomenografiskt utfallsrum handlar om hur man sen kan reflektera över helheten. Detta är något vi kommer göra efter intervjuerna. Det fenomenografiska resultatet utgörs av en variation av beskrivningar av ett fastlagt fenomen. Det viktiga som Svensson och Åkerblom (2020) nämner är att det är ett begränsat antal uppfattningar som både beskrivs men även skiljer sig

åt när det gäller helhetsegenskaperna av fenomenet. Vad som avgör de viktiga helhetsegenskaperna av fenomenet avgör forskaren utifrån den förståelsen forskaren har av själva fenomenet. Det vanligaste formen man gjort undersökningar på utifrån ett fenomenografisk ansats har varit att man beskriver uppfattningar i form av kategorier som i sin tur blir undersökningens huvudresultat. För att kunna redovisa sitt resultat behövs en balans mellan kategorier och andra exempel från samma kategori. Här behöver man även som Svensson och Åkerblom (2020) beskriver kommentera relationen mellan kategorier och exempel, det vill säga varför något kan tyckas vara ett gränsfall och placerats i en annan kategori. Denna uppsättning av kategorier kallas för undersökningens utfallsrum. Utfallsrummet ger ett stöd för att kunna reflektera över helheten när det gäller ett bestämt fenomen. Poängen med fenomenografiska undersökningar är som Svensson och Åkerblom (2020) skriver att vi inte kan förutse resultatet. Utfallsrummet kommer att presenteras under resultat avsnittet där utfallsrummen i samband med beskrivningskategorierna kommer att synliggöras samt skapa en helhet av resultatet.

5.2.4 Beskrivningskategorier

Kroksmark (2007) skriver att beskrivningskategorierna uppstår direkt ur data alltså det transkriberade. Det vill säga att det talande ordet från intervjun överförs till text som senare tolkas och fångas i de kvalitativa beskrivningskategorier. Tolkning och bedömning av hur kategorins innehåll ska analyseras, ordnas och beskrivas har intervjuaren rätt till. Svensson och Åkerblom (2020) skriver att man beskriver uppfattningar i form av kategorier och dessa kategorier är undersökningens huvudresultat. Kategorierna som sammanfattningarna presenteras tillsammans med är intervjufrågorna som är grunden för just kategorin. Svensson och Åkerblom (2020) menar då att det inte enbart är sammanfattningen av kategorin som är resultatet utan även hur de förhåller sig till själva underlaget. Sammanfattningen av kategorin beskrivs av innehållet i en uppfattning. Denna sammanfattningen lyfter då fram det som är lika för flera personers uppfattningar mot en bakgrund av dessa samtidigt som det kan skilja sig åt när kommer till detaljer och uttryckssätt. Vi har utifrån variationer i uppfattningar forskollärare har skapat våra beskrivningskategorier.

6. Metod och genomförande

I det här avsnittet presenteras samt motiveras valet av vald metod. Vi kommer även redogöra för kvalitativ metod, intervju och transkription, urval och avgränsning, studiens genomförande, analysmetod, etiska övervägande samt reliabilitet, validitet och generaliseringsbarhet. Syftet med metodavsnittet är att kunna ge en inblick i studien samt studiens genomförande.

6.1 Kvalitativ metod

Vi vill undersöka hur pedagogerna uppfattar högläsning i verksamheten, hur de uppfattar att högläsning kan användas som stöd för barns språkutveckling samt till vilken utsträckning barnen är delaktiga. Därmed anser vi att intervjuer, alltså den kvalitativa ansatsen är den mest lämpliga metoden då Ahrne och Svensson (2015) menar att kvalitativ metod används när man vill skapa en mer djupgående förståelse kring hur individer uppfattar ett fenomen. Ahrne och Svensson (2015) beskriver begreppet kvalitativ metod som ett övergripande begrepp som bygger på; observationer, intervjuer eller analys av texter. Intervjuerna görs genom att samtala med människor, observationerna görs genom att vara med och observera samt iakttä och analys av texter sker genom att analysera dokument och artefakter. Kvalitativa metoder är

motsatsen till kvantitativa metoder, det som skiljer dessa två metoder är sättet man arbetar på när man forskar. Med hjälp av kvalitativa metoder kan man beskriva sånt som går att beskriva med ord där undersökningen ofta görs genom antingen intervjuer eller observationer. Med kvantitativa metoder beskriver man saker med siffror där undersökningar görs via enkäter eller intervjuer som i sin tur bildar ett underlag för exempelvis statistik (Eliasson, 2013). Kvantitativa metoder passar bra när man ska göra generaliseringar utifrån en mindre grupp där kunskap anses uppnås bäst genom att mäta "brett" och på så sätt kunna generalisera från en liten grupp till en stor grupp. Däremot passar kvalitativa metoder bättre för att gå in på djupet då Eliasson (2013) menar att kunskap med hjälp av kvalitativa metoder bäst uppnås genom att söka sammanhang om hur företeelser hör ihop. En fördel med den kvalitativa ansatsen är att man ofta kommer nära de miljöer och människor som forskningen handlar om då forskarna får en mer direkt kännedom (Ahrne och Svensson, 2015).

När man använder kvalitativa metoder så finns det olika tillvägagångssätt, men det finns ett antal gemensamma drag. Dessa är: *Forskarrollen* där forskaren får en mer direkt bild om föremålet för forskningen då man genom intervjuer ofta kommer nära de miljöer samt människor som själva forskningen handlar om (Ahrne och Svensson, 2015). *Flexibilitet i själva forskningsprocessen*, i kvalitativa undersökningar är det mindre avstånd mellan intervjuerna, vara ute på fält eller att läsa/analysera empiriskt material. *Analys av data*, i kvalitativa analyser har forskaren sällan färdiga analysmodeller och måste i stor utsträckning utveckla egna analysverktyg samt strategier. *Trovärdighet och generaliseringsbarhet*, kvalitativ forskning ställer andra krav än kvantitativ forskning då man inte har en omfattande statistisk apparat att lita sig mot. En nackdel med den kvalitativa metoden är att det sällan finns färdiga analysmodeller att använda sig utav och därav måste vi utveckla egna analysverktyg och strategier som i vårt fall blir utifrån den fenomenografiska ansatsen (Ahrne och Svensson, 2015).

Genom att utgå från en kvalitativ metod kan vi som Eriksson Barajas m.fl (2013) beskriver närma oss fenomenets essens då vi utgår från individens upplevelser och erfarenheter. En kvalitativ metod möjliggör därmed att möta människors livsvärldar. När vi möter människors olika livsvärldar närmar vi oss även fenomenet.

6.2 Intervju och transkription

Det är utifrån pedagogernas erfarenheter som vi anser att forskningsfrågorna kan bli besvarade på bästa sätt. Detta har gjorts genom att samla in data genom att använda intervjuer som metod. Därefter transkriberades intervjuerna för att sammanställa det empiriska materialet till vår analys (Ahrne och Svensson, 2015). Bjørndal (2018) menar att man med hjälp av intervjuer kan få en mer närgående samt personlig inblick i individens erfarenheter och upplevelser, på så sätt får man en insyn i dennes perspektiv. Intervjuer har fördelen att fånga detaljer som man annars kanske hade missat samt en bättre förståelse för av den som blir intervjuad. Därför menar Bjørndal (2018) att samtal förmodligen är det bästa sättet för att kunna ta del av en annan persons tankar/upplevelser då man *tar del av den andres perspektiv*. Genom att intervjua kan man få en möjlighet till flexibilitet där man kan kontrollera att man uppfattat något på rätt sätt samt klara ut missförstånd. I pedagogiska sammanhang kan även intervjuer som Bjørndal (2018) skriver vara bra träning då man kan samtala med människor man arbetar med. Nackdelarna med intervjuer kan dock vara att förberedelser, genomförande och bearbetning kräver mycket tid vilket gör att man ofta bara har möjlighet att intervjua ett begränsat antal personer. En annan nackdel som Bjørndal (2018) betonar är risken finns att man påverkar den som blir intervjuad så att informationen man får färgas av ens egna

uppfattningar. Därför är det viktigt att vara medveten om detta så att sådan effekt motverkas. En intervju är en form av samtal där man med hjälp av samtalen kan samla in information om ett ämne eller tema. För att kunna få den information krävs det mer strukturerade, planerade och tidsbegränsade samtal som förflyttas mellan intervjuaren och den som blir intervjuad (Bjørndal, 2018).

Svensson och Åkerblom (2020) beskriver att man under en intervju ska säga vad intervjun kommer att handla om samt hur den kommer gå till. Under en fenomenografisk intervju är det viktigt att etablera en god relation till den som ska intervjuas samtidigt som att man måste tänka på de etiska aspekterna. Något speciellt i fenomenografiska intervjuer är vad intervjun kommer att handla om och hur man försäkras om att den tjänar sitt syfte. Det vi kommer göra med analysen är att läsa igenom intervjun för att få en helhetsuppfattning. Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2015) påtalar att intervju som metod kan ge en begränsad bild av en frågeställning. Vidare lyfter de problematiken i att den intervjuade börjar framföra sina politiska åsikter och sin identitet snarare än att ge uppriktiga svar på frågorna.

Inom fenomenografin och *andra ordningens perspektiv* är metoden intervju grundläggande då fokuset ligger i att närma sig hur människor uppfattar ett specifikt fenomen (Kroksmark, 2007). Detta möjliggörs då med hjälp av metoden då studien går ut på att beskriva förskolläraernas uppfattningar kring fenomenet högläsning och hur detta används som ett stöd för barns språkutveckling. För att kunna beskriva förskolläraernas subjektiva uppfattningar valde vi att utföra semistrukturerade intervjuer. Bryman (2018) menar att denna metod är lämpligast då det lämnar stort utrymme för intervjupersonerna att svara på deras egna sätt. Med utgångspunkt i vald metod har vi formulerat tolv intervjufrågor (Se bilaga 2) för att på bästa sätt kunna besvara studiens syfte samt frågeställningar.

Alvehus (2019) beskriver *semistrukturerad* intervju som innebär att intervjuaren följer ett formulär som består av ett fåtal öppna frågor eller bredare tema som samtalet centreras kring. Här får respondenterna större möjlighet att påverka intervjuens innehåll, intervjuaren behöver då vara mer aktiv i sitt lyssnande och sitt arbete med följdfrågor. Under en semistrukturerad intervju är det viktigt att respondenterna får utveckla sina tankar/idéer och få möjlighet att tala mer fritt om ämnet intervjuaren tar upp (Denscombe, 2009). Med det sagt behöver intervjuaren som Ahrne och Svensson (2015) nämner vara aktiv och lyssna samt ställa klagörande frågor/följdfrågor. Intervjuaren behöver vara flexibel under samtalet då frågorna som Denscombe (2009) lyfter inte behöver besvaras i en specifik ordning. Alvehus (2019) tar upp skillnaden mellan strukturerad och ostrukturerad intervju. En ostrukturerad intervju innebär att ett öppet samtal vägleds av ett övergripande ämnesintresse. Här kan intervjuarens roll bli att hen är med i bakgrunden och endast ger uppmuntrande gester/fraser. I denna studien kommer *semistrukturerade* intervjuer att användas för att dels kunna producera och samla in datamaterial på ett fördjupat sätt. Vi valde denna metoden då vi som intervjuare kan använda oss av följdfrågor för att en djupare förståelse till vad respondenten menar samt uppmuntra dem att prata vidare om ämnet (Alvehus (2019)). För att kunna få en så bra kvalitet på intervjun som möjligt så är det viktigt att man uttrycker respekt och öppenhet för intervjupersonerna. Därför menar Bjørndal (2018) att man aktivt lyssnar till det personen säger och visar ett intresse och uppmärksamhet, detta kan man göra genom att exempelvis ha ögonkontakt, nicka och säga ord som "ja" eller "ja, jag förstår". För att kunna få en så givande intervju som möjligt är det viktigt vara i en lugn miljö där exempelvis tidspress och störande mobiltelefoner inte kommer i vägen.

Att transkribera innebär att man omvandlar de talade verbala orden (ljudinspelningen) till skriftform förklarar Bjørndal (2018). Transkriberingen gjordes genom att vi lyssnade några sekunder av det inspelade materialet, pausa, och sen texta det som uttalats i ett dokument på Google Docs. Transkribering har både fördelar och nackdelar. Fördelarna med en transkribering är att intervjuaren har möjlighet att “vara närvarande” under intervjun då man inte behöver anteckna saker i sin anteckningsbok. Ytterligare en fördel som Bjørndal (2018) nämner är att användningen av ljudinspelning säkerställer en mer fullständig och noggrann transkribering. Nackdelen med transkribering kan dock vara att den är tidskrävande då det tar lång tid att transformera det talade till skrift. Med tanke på tidsåtgången har vi under studiens gång delat upp transkriberingen mellan oss just för att spara tid. Ett dokument delades mellan oss så att vi kunde ta del av varandras transkriptioner och analysera det. Bjørndal (2018) nämner att det är viktigt att intervjupersonen accepterar att bli ljudinspelad samt att intervjuaren är tydlig med att vi har tystnadsplikt och att deras identitet behålls anonym vilket vi tillämpat i vår studie. Ahrne och Svensson (2015) skriver att det är viktigt att man så fort som möjligt kan transkribera det talade till skrift då intervjun fortfarande är “färsk”.

6.3 Urval och avgränsning

Det empiriska materialet har samlats in genom sju intervjuer med sju förskollärare från två olika förskolor. Som Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2015) beskriver så ökar säkerheten om det är fler personer som intervjuas ur en särskild grupp då det sällan räcker med att intervju endast en eller ett par personer. Anledningen till att vi valt att intervju just förskollärare är för att det är de som har det pedagogiska ansvaret enligt läroplanen (Skolverket, 2018). Respondenterna som intervjuades arbetar med barn från ett till sex års åldern.

Vi har i vår studie använt oss utav ett så kallat snöbollsurval som innebär att en informant pekar på nästa informant och så vidare (Esaiasson m.fl. 2017). Denna teknik har hjälpt oss att få tag på respondenter som är givande för oss då våra handledare från våra VFU-perioder hjälpt oss och tipsa om andra förskollärare vi kunde intervju. På så sätt menar Esaiasson m.fl. (2017) att snöbollen rullar vidare och blir större och större. Därmed kan man få ett tillräckligt antal personer att intervju. Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2015) menar att man i ett snöbollsurval inleder med att intervju en person som har erfarenheter som kan handla om saker hen varit med om eller som Esaiasson m.fl. (2017) nämner så finns det ingen given gräns för hur många individer man ska ha med i sitt urval då intervjuandet slutar när man på ett källkritiskt samt pålitligt sätt fått tillräckligt mycket information.

Förskola 1

Benämning	Barngrupp	Erfarenhet
F1A	3-6 åringar	11 år
F1B	3-6 åringar	29 år
F1C	3-6 åringar	17 år

Förskola 2

Benämning	Barngrupp	Erfarenhet
F2A	1-4 åringar	40 år
F2B	1-4 åringar	11 år
F2C	1-4 åringar	17 år
F2D	3-6 åringar	1,5 år

6.4 Studiens genomförande

Till att börja med kontaktade vi två olika förskolor via telefonsamtal. Vi har med hjälp av våra gamla VFU kontakter kunnat få tag på två olika förskolor där de arbetar med barn i olika åldrar. Vi har då haft kontakt med våra VFU-handledare som gav oss råd om vilka personer som kunde vara relevanta att intervjua. Nästa steg var att skicka ut informationsbrev där respektive person kunde kontakta oss antingen via mejl, sms eller telefonsamtal och meddela oss om de kan delta eller inte samt vilka tider/platser som i sådana fall passar de. Vi informerade även alla om vår studie samt att vår datainsamling kommer ske via intervjuer. Vi tillfrågade åtta förskollärare varav en inte kunde delta, så sju förskolläraren har deltagit i denna studie.

Samtliga deltagare intervjuades fysiskt på deras arbetsplats då detta var vad som önskades av dem. Som Bjørndal (2018) beskriver så är det viktigt att främja deltagarna bekvämlighet/integritet, därav valde vi att genomföra intervjuerna enskilt. Förskolepersonalen informerades om att deras deltagande är frivilligt samt att de har rätt till att avbryta intervjun när som helst utan någon motivering. Då vi använt oss av ljudupptagning så har vi frågat om förskollärarnas samtycke att använda oss utav detta både i informationsbrevet men även i själva ljudinspelningarna. För att säkerställa att inspelningarna av intervjun inte försvinner skickade vi inspelningarna till varandra samt sparade de i datorn under filer. Inspelningarna

genomfördes via mobilens högtalarfunktion för att försäkra oss om att forskollärarnas uttal uppfattades korrekt. Bjørndal (2018) menar att man bör avgöra hur lång inspelning materialet ska vara, vi hade en tidsomfattning på 45-60 minuter då vi ville utföra intervjuerna i lugn och ro där verksamheterna kunde lägga in detta i sina planeringar. Våra intervjuer tog ungefär 30 minuter men vi kände ändå att vi fick svar på frågorna på ett relevant sätt för vår studie.

När vi blev klara med intervjuerna började vi direkt med transkriberingsprocessen. I och med att vi direkt började med transkriberingen hade vi fortfarande koll på detaljerna som skulle vara med i transkriberingen. Vår fokus med transkriberingen var att fånga upp respondenternas uppfattningar kring högläsning som stöd för barns språkutveckling.

6.5 Analyismetod

Intervjustudiens material består av sju intervjuer där varje transkribering av de enskilda intervjuerna ligger på fyra till fem sidor. Rennstam och Wästerfors (2015) menar att forskarna bör ha kontroll över sitt material, om kontrollen inte finns i början av arbetet måste den komma i efterhand när materialet ska sorteras. Vi har läst och gått igenom vårt material ett flertal gånger för att få en överblick över arbetet. Efter att vi har sorterat materialet var det dags för reducering. Då varje transkribering ligger på så många sidor gällde det att avgränsa materialet och ta med det som är relevant för studien. Sista steget i transkriberingen för oss var argumentationsdelen där vi tar ställning till resultatet i relation till den litteratur vi har med i studien (Rennstam och Wästerfors, 2015). Då vi valt att skapa ett gemensamt dokument med alla sju transkriberingar har vi läst igenom materialet ett flertal gånger och fått en helhetssyn på materialet i relation till studiens frågeställningar. Detta medförde att båda hade tillgång till materialet och kunde hjälpas åt att transkribera. När vi läst igenom transkriberingarna så har vi skapat tre olika beskrivningskategorier som växt fram i ett utfallsrum utifrån variationen i uppfattningar som forskollärarna har kring fenomenet högläsning som stöd för barns språkutveckling. Till varje kategori har vi försökt lyfta fram variationen i sätt att uppfatta inom varje beskrivningskategori och hur detta används som ett stöd för barns språkutveckling. Vi har därav valt citat som visar på variationen inom helheten. Slutligen i föreliggande studies analysmetod gäller det att hitta samband mellan beskrivningskategorierna. Med detta menas att helheten av analysen samt vårt resultat beskriver forskollärarnas uppfattningar om fenomenet högläsning i förskolan. Det är sedan helheten av resultaten och sambanden som bildar vad som kallas för utfallsrummet.

6.6 Etiska övervägande

Ahrne och Svensson (2015) hänvisar till tre forskningsetiska principer som behandlar hur forskning ska bedrivas. Respekt för människovärdet samt att människors rättigheter och grundläggande friheter ska betraktas vid etikprövningen, vilket vi speglar i vår studie. Ahrne och Svensson (2015) belyser vikten av principen om informerat samtycke, vilket berör att de personer som studeras ska bli informerade om vad studien innefattar och utifrån den information ha rätt att bestämma själv om hen vill delta eller inte. Principen om konfidentialitet innebär att enskilda människor inte ska kunna identifieras av utomstående. Principen om nyttjandekravet innebär att insamlade personuppgifter för forskningsändamål inte ska användas för åtgärder som direkt kan påverka individen (Eriksson-Zetterquist och Ahrne, 2015). Även Sekretesslagen är en aspekt som vi slutligen har tagit i åtgärd, den information som samlas in kommer användas i forskningssyfte och därav vara anonyma.

Det finns fyra forskningsprinciper som forskare ska ta hänsyn till vid intervju (Vetenskapsrådet, 2002). Dessa forskningsprinciper är; *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* samt *nyttjandekravet*. Vad gäller informationskravet måste forskaren informeras studien/undersökningens syfte till samtliga intervjupersoner. Forskarna ska informera intervjupersonerna om vilka villkor som gäller för deras deltagande, de ska även upplevas av dem att deras deltagande är frivilligt och att de har rätt till att avbryta sin medverkan (Vetenskapsrådet, 2002). Enligt den andre forskningsprinciper; samtyckeskravet har deltagarna rätt till att själva välja om de vill medverka eller inte i studien/undersökningen. När det kommer till konfidentialitetskravet ska forskaren behandla undersökningen konfidentiellt. Detta innebär då att samtliga intervjupersoners identitet samt deras arbetsplats identitet kommer att hållas konfidentiellt och vara anonymt (Vetenskapsrådet, 2002). Den sista principen är nyttjandepincipen som innebär att insamlade uppgifter av intervjupersonerna ska endast användas för undersökningen. Vi har under studiens gång förhållit oss till de fyra forskningsprinciperna. Detta visade vi genom att skicka ut ett informationsbrev med studiens syfte samt lite information om oss själva till de personer vi ville intervjua. Vi har i informationsbrevet förklarat att deras deltagande är frivilligt och att de har rätt till att avbryta intervjun utan någon vidare motivering. Vi nämner även i informationsbrevet att deras identitet kommer vara anonymt samt att det empiriska materialet endast kommer att användas för studien och därefter kommer att förstöras.

Av etiska skäl har vi valt att tilldela deltagarna olika benämningar såsom "F1A" som motsvarar den första förskolan samt den första intervjupersonen. Vi vill även understryka att de olika benämningarna inte representerar deltagarnas kön.

6.7 Reliabilitet, validitet och generaliseringsbarhet

Reliabilitet handlar om att utförligt skriva om studiens metodval där reliabiliteten kan definieras som mätmetodens förmåga att ett fenomen ska ge samma mätvärde vid upprepade mätningar (Eriksson Barajas m.fl, 2013). Vi har beskrivit vårt val av metod samt motiverat varför vi valt denna metod. Vi har i denna studie utgått från forskningsansatsen fenomenografi där vi utgått från andra ordningens perspektiv. Det innebär att vi i studie försökt närma oss förskollärares erfarenheter samt uppfattningar och vidare tolkat dessa svar i vår analys (Kroksmark, 2007). För att stärka reliabiliteten så har vi redovisat citat av förskollärarnas svar som ett stöd för vår tolkning. Som Eriksson Barajas m.fl. (2013) beskriver så avser reliabilitet resultatens tillförlitlighet, för att uppnå reliabilitet i vår studie behöver den vara väl strukturerad, dokumenterad samt utvärderad av oss. När en studie genomförs är det viktigt med hög validitet samt reliabilitet. Då reliabiliteten handlar om studiens trovärdighet är det viktigt att resultaten man får fram kan uppnås vid upprepade studier. Vi har använt oss av en kvalitativ metod och en fenomenografisk ansats, därför anser vi att det kan vara lite svårt att få till ett identiskt resultat vid upprepning av studie då alla respondenter ger olika svar beroende på sina egna uppfattningar och erfarenheter. Därför finns en möjlighet att forskare tolkar materialet på olika sätt. Reliabilitet begreppet i praktiken handlar ofta om undersökningens mätinstrument i relation till insamlade data enligt Justesen och Mik-Meyer (2011). Detta innebär att det blir lättare när man arbetar med exempelvis hypoteser som man kan testa med mätinstrument såsom undersökningar som använder sig av kvantitativa metoder.

Validitet kopplat till vår studie avser dess trovärdighet och huruvida den undersöker det vi avsett att undersöka. Bra validitet tillsammans med en hög reliabilitet ger en bra resultatvaliditet (Eriksson Barajas m.fl., 2013). Det är viktigt att vi som forskare håller oss till

det valda forsknings fenomenet samt det som är relevant för studien. Med detta menas att en tydlig avgränsning görs till dels studiens fenomen men även syfte för att undvika otydligheter i vad som ska undersökas. För att i bästa mån kunna göra detta så skriver Justesen och Mik-Meyer (2011) att man är noggrann med huruvida undersökningens resultat faktiskt belyser forskningsfrågan, det vill säga att vi faktiskt mäter det vi säger att vi ska mäta. Ofta är begreppet kopplat till den kvalitativa metoden där validiteten handlar om i vilken mån som begrepp definitionerna verkligen fångar det som beskrivs. För att nå en hög validitet har vi under studiens alla avsnitt förhållit oss till dels vårt syfte men även frågeställningar. Detta menar Eriksson Barajas m.fl. (2013) är viktigt för att kunna nå god validitet då forskaren enbart söker det hen vill undersöka. Vid kvalitativa undersökningar kan det finnas risker med att både frågor från intervjuaren men även svar från intervjupersonerna kan missuppfattas, för att undvika detta har vi under våra intervjuer ställt följdfrågor så att förskollärarnas uppfattningar kring just fenomenet tydliggörs så att vi kan nå god validitet.

Ahrne och Svensson (2015) skriver om *generaliseringsbarhet* som är ett begrepp inom olika studier som har metoder för att kunna bevisa studiens trovärdighet. Studiens trovärdighet stärks när det är en större population eller en annan miljö än just den som studeras. Hur relevant och viktig en studie anses vara påverkas genom att överskrida det avgränsade fall som studeras. Eftersom vi endast intervjuat sju personer från två förskolor blir det svårt att använda begreppet generaliseringsbarhet då det är mer baserat på ett större antal människor. Då vi vill få fram förskollärares uppfattningar kring högläsning som ett fenomen är intervju den mest lämpliga metoden att använda sig utav. Enligt Svensson och Ahrne (2015) kan man visa generaliseringsbarheten genom att jämföra resultatet av sin studie med liknande studiers resultat för att skapa en trovärdighet för sin studie. I vår studie har vi sett att empirin stämmer överens med vår tidigare forskning kring vårt fenomen högläsning som stöd för barns språkutveckling. På så sätt ökar vår studies generaliseringsbarhet.

7. Resultat

I denna del kommer vi presentera analysen och resultaten av det empiriska materialet. Vi har utifrån variationerna i uppfattningar som förskollärare har kring fenomenet högläsning som stöd för barns språkutveckling skapat tre beskrivningskategorier. Variationen av uppfattningar bildar i sin tur studiens utfallsrum. Dessa variationer av uppfattningar om studiens fenomen har sedan delats in i beskrivningskategorier. Våra tre beskrivningskategorier är: *Språkutvecklande stöd*, *Didaktiska val samt barns delaktighet*. Inom varje beskrivningskategori har vi skrivit fram den variation av uppfattningar som framkommit i analysen.

7.1 Beskrivningskategori 1: Språkutvecklande stöd

I denna kategori framkommer variationen av uppfattningar som alla berör högläsning som stöd för barns språkutveckling. Här lyfts *högläsningens aspekter*, *arbetssätt* samt *högläsningens fördelar*.

Högläsningens aspekter

De intervjuade förklarar att högläsning är något viktig för barnen och barnens utveckling där termer som en till en kontakt, ordförråd samt språkets melodi (fonologisk medvetenhet) framkommer. Tre variationer av det förskollärarna uttrycker kan tydas kring språkutveckling genom högläsning på följande sätt:

“Dels att få barnen att förstå det jag läser, få lära sig nya ord, komma in i sagans värld och tycka att det är roligt. Men även för att få med barnen i diskussioner och reflektioner kring bokens innehåll och förmedla bokens budskap. Här är det dock viktigt att båda parterna är fokuserade på varandra, alltså vuxen och barn.”- F2B

“Jag tycker högläsning är jätteviktigt för man läser på ett annat sätt än från när man pratar och det kommer alltid upp nya ord i högläsningen som man inte använder när man pratar i vardagen.” - F1C

“:/ Jag känner ju att högläsning är A och O, tycker man ska börja oerhört tidigt med att läsa för barn... ju mer du läser ju mer lär du dig nya ord, språket, språkets melodi, allt.” - F1B

Det F1C och F1B uttrycker är att högläsning har flera viktiga aspekter, bland annat att det vardagliga språket kan stärkas av ord man inte hört innan. I möte med böcker menar förskollärarna att barnen inte bara utvecklar sitt ordförråd utan lär sig språkets melodi. För att kunna uppnå detta behöver man dock som förskollärarna betonar börja väldigt tidigt med högläsning. F2B menar att barnen ska tycka att det är roligt med högläsning och på detta sätt få barnen att lära sig nya ord. För att kunna göra detta menar F2B att det är viktigt att barnet tillsammans kan diskutera och reflektera kring det de läser för att kunna förstå bokens innebörd och menar att det är viktigt att både vuxna och barn är fokuserade på varandra.

Förskolläraren F2C betonar å andra sidan pedagogens roll under högläsningens tillfällen.

“Om jag bara läser en bok rakt upp och ner så vet jag inte om skulle ge lika mycket. Allt beror på hur medveten jag är som pedagog och vad jag har för syfte med det.”- F2C

F2C lyfter fram högläsningens viktiga betydelse för barnens språkutveckling men menar att man inte bara kan läsa en bok och förvänta sig att barnen ska förstå boken. F2C lyfter därmed pedagogens viktiga roll där man vet vad syftet med själva högläsningen är så att man kan ge barnen den möjligheten till lärandet som sker under högläsningen.

Arbetsätt

En annan variation som framträder är olika sätt att arbeta på för att kunna främja barnens språkutveckling. Under nedanstående citat framkommer två uppfattningar kring förskollärarnas arbetsätt under högläsningen. Fokuset under denna del hamnar på hur förskollärarna arbetar utifrån att ett intresse för böcker redan finns där hos barnen och hur man kan arbeta vidare med detta.

“Det finns mycket barnen inte kan relatera till och då är det väldigt viktigt att förklara. Syftet med högläsningen är att förstå, ta till sig och kunna återberätta innehållet. Det är viktigt att barnen kan relatera till böckerna och kunna koppla det till sina egna erfarenheter. Att läsa om böckerna flera gånger är också bra då barnen kanske lägger märke till nya detaljer och tar med sig ny information.”-F2D

“Genom att läsa en bok och sedan prata om innehållet med barnen där barnen får återberätta. För att kunna främja barnens språkutveckling måste man gå ner på deras “nivå” och veta vad barnen har med sig sedan tidigare. Därför är det viktigt att inte läsa bara för att läsa utan ha en mening med själva läsningen där barnen utvecklas. Därför blir det viktigt att arbeta med böcker som passar in i ens egna barngrupp men även arbeta med samma bok x-antal gånger ”- F1A

Det F2D och F1A uttrycker är att man inte ska fastna i att läsa klart en bok då det inte är syftet med högläsningen. De menar att syftet är att barnen ska förstå och kunna återberätta. För att kunna göra det behöver barnen kunna relatera till det som läses då barnen i många fall inte vet vad de olika orden som dyker upp i boken betyder. För att få upp barnens nyfikenhet så är det som F2D uttrycker viktigt att man utgår från barnens intressen och livsvärldar. F1A menar även att det är viktigt att man känner sin egna barngrupp då alla böcker inte “passar” in i alla barngrupper. Detta menar hen kan bero på dels olika erfarenheter, olika intressen men även att utvecklingen på barnen kan se olika ut.

Högläsningens fördelar

Förskollärarna nämner många olika fördelar med högläsningen. Det som framkommer under alla sju intervjuer är att barns språkutveckling stärks. Vid intervjun beskriver två av förskollärarna sina uppfattningar kring högläsningens fördelar på följande sätt:

“Fördelarna är många men dels barnens språkutveckling och att de lär sig en hel del. Barnen kan lära sig viktiga saker som ibland kan vara svåra att prata om. Då kan böcker ta upp viktiga ämnen såsom normer, demokrati mm. Barnen kan på så sätt även lära sig om sina egna rättigheter som individer där vi pedagoger ska ge de möjlighet att få ställa frågor kring saker som ibland kanske är lite tabu belagda.”- F1C

“Det finns många fördelar med högläsningen bland annat, barnens föreställningsförmåga, de lär sig nya ord och deras språkutveckling. Genom högläsning kan barnen i vissa fall känna igen sig själva då böckerna kan uttrycka mycket känslor. Många tänker att man kanske bara bygger upp ett ordförråd och visst det gör man, men det är så mycket mer man kan få ut av högläsningen”- F1A

Både F1C och F1A betonar att högläsningen är en fördel för barns språkutveckling. F1A menar att barnen ibland kan känna igen sig själva i högläsningens berättelser då både pedagoger men även barn i vissa fall kanske inte vågar prata om allt, därför blir högläsningen extremt viktigt för att de ska kunna känna att de inte är ensamma. F1C säger att det ibland kan vara svårt att prata om vissa ämnen då alla inte är lika bekväma eller vet hur de ska uttrycka sig själva. Därför kan högläsningen vara till ens fördel då det finns böcker om så mycket olika saker som blir viktigt för barnens livslånga lärande. Ytterligare en fördel som tas upp är barnens föreställningsförmåga vilket är något som man lätt glömmer bort menar F1C. När man läser för barnen är det som förskolläraren F1C uttrycker viktigt att barnens föreställningsförmåga utvecklas så att de kan bygga upp sin fantasi och får möjlighet att ställa frågor kring det de tänker på.

7.2 Beskrivningskategori 2: Didaktiska val

Flera variationer på förskollärarnas didaktiska val till lärande och utveckling framkommer i förskollärarnas utsagor. Här uttrycks miljöns viktiga betydelse samt mindre barngrupper. I denna kategori framkommer variationen av uppfattningar som berör *planering och förberedelser; planerade och oplanerade högläsningstillfällen* och *väcka barns intresse för högläsning*.

Planering och förberedelser

När förskollärarna talar om det egna förhållningssättet betonar de planeringens viktiga innebörd. När förskollärarna planerar en högläsning aktivitet, planerar dem utifrån bland annat: val av barn, val av bok och val av plats.

“Ja senast till exempel hade jag “Aja baja Alfons Åberg” då vi ska gå och besöka Alfons Åbergs kulturhus. Vi vill förbereda barnen inför det och gör det genom att läsa Alfons. För att förstärka liksom budskapet i boken och att de ska förstå vad det handlar om tog jag med en verktygslåda för att visa “ja men det här, det här är en verktygslåda” då boken handlar om att Alfons ska bygga en helikopter och hämtar en verktygslåda. Har man redan innan inte förstått vad en verktygslåda är, då har man kanske tappat resten av boken. Därför måste jag verkligen tänka förebyggande. Så det är en rätt så typisk högläsningssituation, att man har med sig rekvisita och bilder och att man som pedagog är väldigt förberedd men vad det är jag läser”- F2C

“Har vi tema exempelvis med sagoläsning har vi valt att ha mindre grupper. Vi väljer då dels utefter ålder och språkmedvetenhet för att kunna utveckla och utmana barnen samt se barnen. Jag brukar göra så att de barnen jag ska läsa för tar jag till ett litet rum där vi kan sitta i ett enskilt ställe och är ifred. Vi brukar sätta oss på lite kuddar och gör det lite mysigt. Alla vill ju gärna sitta och titta i boken när man läser så det är viktigt att miljön är mysig och välkomnande och spännande för barnen. Och sen har jag ju förberett innan och läst boken så jag vet hur jag ska använda min röst och så vidare”- F1B

Förskollärarna F2C och F1C uttrycker högläsningstillfällenas viktiga planering samt förberedelse och menar att man inte bara kan ta fram en bok och börja läsa för barnen i hopp om att de ska lära sig saker. För att barnen ska kunna förstå bokens innebörd är det viktigt att man förstärker innehållet genom att ha en plan på hur man ska läsa, för vilka man ska läsa samt varför man ska läsa. På så sätt menar F1C och F2C att man kan utveckla och utmana barnen. F2C säger även att det är viktigt att förbereda barnen men även själv vara förberedd. Genom att använda sig av rekvisita kan man få barnen att förstå vad boken handlar om som barnen sen kan koppla till det vardagliga livet. F2C menar att barnen dels blir mer nyfikna men även förstår boken samt ordens innebörd mer djupgående när man använder sig av konkreta material. Genom att ha mindre grupper kan man som F1C säger se barnen lättare och på så sätt även utmana de vidare. F1C betonar miljöns viktiga aspekter då barnen behöver lugn och ro för att kunna hänga med i boken. För att kunna ge barnen möjlighet att gå in i bokens fantasivärld kan man göra miljön mer välkomnande och spännande för barnen och använda sig utav olika föremål/material. Därför menar förskollärarna att det är viktigt att man själv är förberedd och vet vad boken handlar om så man vet när man exempelvis ska ändra tonläge och göra det mer spännande för barnen.

Å andra sidan påpekar förskollärarna F1B och F1A att allt börjar med val av barngrupp. De menar att utveckling sker på bästa sätt när man vet vilka barn som går bäst ihop.

“Val av barngrupp är ju framförallt vilka barn som passar bra ihop, vilka som lär sig från varandra och vilka som förstår det jag läser. Böckerna finns i olika svårighetsgrader så beroende på barnets utveckling läser vi en bok som passar dem... det måste ju hända något i barnens läsutveckling så nu läser vi kapitelböcker med dem blivande skolbarnen så att de kan lära sig att hålla kvar tanken. Val av bok är vad vi känner, exempelvis så kan jag inte läsa en bok jag inte tycker om de blir inte bra om vi läser en bok som inte passar verksamheten, barngruppen eller mig som läsare.” - F1B

“Det första vi gör är att utgå från barnens intresse, vi väljer en bok som vi vet att barnen kommer att gilla. Vi väljer även vilka barn som passar bra ihop och plats att läsa boken då miljön spelar en stor roll. Ibland väljer vi böcker då vi har ett temainriktat arbete exempelvis nu arbetar vi med normer och värden och då läser vi böcker som berör ämnet. Det är viktigt att välja lätta böcker som inte har mycket text och där bilderna illustrerar texten.” - F1A

Förskollärarna uttrycker att val av barngrupp är det första de tänker på när de planerar en högläsning stund, vilka barn som går bra ihop och vilka som därmed kan lära sig från varandra. F1A nämner att miljön spelar en stor roll under högläsningen då det gäller att man sitter i ett rum där omgivningen inte stör. F1A påpekar även att de väljer böckerna utifrån barnens intresse. Beroende på barnets utveckling arbetar dem med böcker som passar dem i svårighetsgraden, därför är det viktigt att man känner sin barngrupp enligt F1B.

Planerade och oplanerade högläsningstillfällen

Majoriteten av högläsningstillfällena är planerade berättar förskollärarna då de har ett syfte de vill uppnå. Förskollärarna förklarar att de både har planerade och spontana högläsningstillfällen. De intervjuade nämner att skillnaden mellan en planerad och oplanerad högläsning är förberedelserna. Sex av sju förskollärare föredrar planerade högläsningstillfällen där de menar att de känner sig mer säkra i sina roller när de är förberedda.

“Dem flesta högläsningstillfällena är planerade. Hade jag inte planerat hade jag inte kunnat ta med mig rekvisitan. Det bästa enligt mig är dem planerade tillfällena för att barnen ska få ut det mesta av läsningen men även så att jag ska mäta målen i SKA arbete om vi nu har mål att få barnen intresserade av böcker och utveckla sitt ordförråd. När vi inte har planerat så kan jag inte gå tillbaka till SKA arbetet.” -F2C

Likt ovanstående citat under “planering och förberedelser” fortsätter förskolläraren F2C förklara vad hen menar med den viktiga betydelsen av att använda sig av konkret material för att få barnen att förstå boken. F2C nämner att man under en planerad högläsning kan ha med sig rekvisita vilket kan underlätta för barnen att förstå bokens innehåll mer djupgående. Förskolläraren nämner även att man under de planerade stunderna kan uppnå målen som finns med i SKA arbetet men även att man kan se vart barnen behöver utvecklas mer och hur man kan arbeta mot det isåfall.

Vid intervjun beskriver en av förskollärarna både de planerade samt oplanerade högläsningstillfällenas positiva sidor.

“:/ när vi har temarbete så planerar vi vilka böcker vi ska läsa under en hel månad där vi byter bok varje vecka. Jag tycker att när vi arbetar på det viset blir det enklare för oss pedagoger och vi har mer koll på vad barnen ska ta med sig av lässtunden. Sen tycker jag att de oplanerade är minst lika viktiga som de planerade exempelvis när ett barn vill sitta på soffan och läsa en bok som de själva har valt.” - F2B

F2B lyfter att de planerade tillfällena sker när de bland annat har temainriktat arbete under en månads period där de byter bok varje vecka. F2B berättar att det på så sätt blir enklare för dem att arbeta när de har temainriktat arbete då dem får bättre koll på vad barnen tar med sig från böckerna. F2B belyser vikten av oplanerade aktiviteter då barnen tar egna initiativ till en högläsning där de själva väljer att de vill läsa men även att de väljer boken de vill läsa.

I följande utsagor beskriver förskollärarna sina uppfattningar kring planerade och oplanerade högläsningstillfällen. Dessa två variationer av uppfattningar kan tydas på följande sätt:

“I en planerad högläsning stund har jag gjort mina vad, hur och varför, alltså mina didaktiska frågor. Då har jag läst igenom boken plockat ut svåra ord som jag är medveten om att barnen inte kommer att förstå och sedan ta med mig material eller gestalta orden för att förtydliga det för barnen. I den spontana aktiviteten så kommer ett barn bara med en bok och ber mig läsa den och då har jag kanske inte hunnit läsa boken innan, har inte hunnit planera den eller förstått bokens syfte men samtidigt visar barnet att den VILL läsa vilket såklart är positivt. Men jag personligen föredrar mer planerade högläsningstunder.” - F2C

“Vi har både planerade och spontana högläsningar i förskolan, dock blir de planerade mer gynnande för barnen. I den planerade är det väldigt mycket jag som väljer och då hinner jag även förbereda mig, på så sätt blir även jag mer bekväm och säker i min roll som läsare. I den spontana är det barnen som väljer. Jag tycker att det är jätteviktigt att man har läst alla böcker sedan innan då läsningen blir helt annorlunda med barnen och jag som pedagog blir mer engagerad då det är en bok jag känner igen samt vet hur jag ska utveckla barnen vidare.” - F2A

Det F2C och F2A nämner är att de föredrar planerade högläsningstunder då de menar att de som pedagoger känner sig mer förberedda. F2A uttrycker att hen på så sätt känner sig säkrare i sin roll som läsare. Under den planerade aktiviteten menar respondenterna F2C samt F2A att de vet hur de ska läsa boken samt hur högläsningstillfället ska se ut. F2C menar att man under förberedelserna inför högläsningstillfällena exempelvis kan ta ut svåra ord och planera hur man ska förklara dessa för barnen så att de får en bredare förståelse för innehållet. Förskolläraren F2C lyfter upp hur viktigt det är läsa boken innan då man lättare kan förbereda sig med material för att kunna gestalta orden så att man i bästa mån kan förtydliga detta för barnen. F2A uttrycker att högläsningstunden blir helt annorlunda när man har läst boken innan då hen som pedagog blir mer engagerad då det är en bok hen känner igen och kan. F2C nämner att barn spontant kan komma fram med böcker som pedagogen aldrig läst tidigare och då blir lässtunden inte så bra då pedagogen kanske inte förstått bokens syfte. Men samtidigt

kan det dessa oplanerade högläsningstunder också vara positiva då F2C menar att det visar på att barnen tycker om att läsa och tar eget initiativ.

En av sju förskollärare betonar en annan variation och menar att hen föredrar de oplanerade högläsningstunderna då hen uppfattar att barnen vill läsa med egen vilja samt att det inte blir "påtvingat" läsande.

"Det spontana blir ju lite mer lustfyllt för då kommer ju barnen med en bok och vill läsa. Om det är någon planerad så är det inte säkert att barnen är lika öppna för det eller vill läsa egentligen. Många barn tycker ju om att läsa och jag kan känna att det spontana är lite bättre för då blir det lite mer naturligt på ett sätt. Men det planerade är ju också bra för då är det planerat och man har själv läst igenom boken och vet vad man ska prata om." - F1C

F1C menar att de oplanerade högläsningstillfällena kan bli mer lustfyllt då barnen tar egna initiativ, därav blir högläsningen mellan pedagog och barn mer naturligt. Förskolläraren nämner att barn under den planerade stunden kanske inte känner sig lika öppna och bekväma under högläsningstunden då barnet kanske inte vill läsa egentligen. Respondenten menar därför att de oplanerade stunderna blir mer gynnsamma för barnen då barn tycker om att läsa men att de visar den viljan mer när det är de som får bestämma NÄR de vill läsa.

Väcka barns intresse för högläsning

Alla barn är intresserade av olika saker och ting men det är även förskollärarens "ansvar" att få barnen att bli intresserad av böcker. Till skillnad från ovanstående uppfattningar under "arbetssätt" hamnar fokuset här på hur förskollärarna från början kan få barnen att bli intresserade av högläsning. Förskolläraren i intervjun ger flera olika exempel på hur man kan fånga barnens intressen på bästa möjliga sätt.

"Att bygga upp en stämning där jag använder mig av samma figurer upprepade gånger. Första gången blir jättesvårt för barnen att förstå men andra och tredje gången blir det enklare för barnen. Det är viktigt att bygga upp barnens förväntningar på böckerna där jag som pedagog läser boken innan så jag förstår och vet hur jag ska anpassa min röst och dramatisera boken om det nu behövs. Annars läser man bara boken rakt av och det blir inte roligt för någon, speciellt inte barnen. Finns det ett barn som inte har några erfarenheter till böcker och högläsning så är det viktigt att utgå från en bok som lockar barnen väldigt mycket." - F2A

F2A lyfter pedagogens viktiga roll där det är pedagogerna som ska ge barnen goda erfarenheter av högläsning. Men för att kunna göra det måste man som F2A säger göra högläsningen roligt för barnen. Får barnen goda erfarenheter så kan detta utvecklas vidare i det livslånga lärandet. Genom att kunna förstå sin egen kunskap och kompetens om hur man introducerar böcker på ett intressant sätt kan man förmedla den vidare till den mottagande parten.

Å andra sidan menar två förskollärare att det är extremt viktigt att barnen får syn på böcker där barnen själva dels kan ta böckerna men även SE böckerna som en del i sin vardag.

"Vi har mycket böcker framme där barnen först och främst kan SE böckerna. Vi pratar mycket om böcker och när vi läser så är vi väl förberedda så att vi

kan skapa en rolig upplevelse för barnen. Då tror jag att barnen kommer tycka om det. Det är extremt viktigt att barnen ser böckerna som en rolig del i vardagen så som man ser på exempelvis leksaker, att det liksom är roligt men böcker med.” - F1B

“Jag har böckerna synliga för barnen och vi brukar leka bibliotek vilket gör barnen väldigt intresserade. Så barnen ser böcker i princip överallt både inomhus och utomhus då vi brukar ha utomhusbibliotek, detta är något barnen och deras vårdnadshavare uppskattar väldigt mycket. Detta kan fånga barnens intresse redan från början och göra dem inspirerade till att börja läsa själva.” - F1C

Det F1B och F1C tar upp är att barnen behöver se böcker för att bli intresserade av dem. F1C berättar att de har både inomhus och utomhus bibliotek som både barnen samt deras föräldrar uppskattar. Barnen blir alltså inspirerade av att se böcker runt omkring sig vilket kan leda till att de själva initierar läsningen. F1B lyfter upp vikten av att pedagogerna ska vara förberedda inför läsningen för att det ska vara en rolig upplevelse för barnen där barnen kommer se läsningen som en rolig del i vardagen. F1B menar att barnen behöver se böckerna som en kul grej och jämför detta med leksaker, men för att kunna göra detta behöver de även se böckerna framför sig och inte något som tas fram under endast vissa stunder.

En förskollärare menar att det blir lättare att få barnen intresserade av böcker när man använder sig av olika estetiska uttrycksformer.

“Om vi har boken som tema så arbetar vi vidare med den. Att vi skapar saker från boken, leker med play doh, sjunger om boken så att det blir en större helhet och täcker flera delar av läroplanen. Så när det är ett tema så gör vi det, i många fall läser vi en bok flera gånger, för att kunna jobba vidare med det. Där kan jag bland annat ställa samma öppna frågor om och om igen och förhoppningsvis få nya bredare svar från barnens perspektiv.”-F2C

F2C menar att man bör ha med flera olika aspekter för att kunna uppnå läroplanens mål. Att man ger barnen möjlighet att få testa på olika saker utifrån olika estetiska aktiviteter för att lättare få de att bli intresserade och nyfikna av böcker. När barnen får möjlighet att vara kreativa i lärandet får de förutsättningar till att utvecklas och lära sig. F2C menar att det är viktigt att jobba med upprepningar så att man kan arbeta vidare med boken. Med hjälp av temarbeten kan man under en period arbeta och sträva efter ett mål, där menar F2C att pedagogens roll är väldigt viktig då förskollärarna ska ge barnen möjlighet att få uttrycka sina tankar, detta kan man då göra med hjälp av öppna frågor.

7.3 Beskrivningskategori 3: Barns delaktighet

Flera aspekter på hur förskollärarna gör barnen delaktiga under högläsningen framkommer i följande utsagor. Här ger förskollärarna flera förslag på hur man som förskollärare kan arbeta för att få med barnen. Gemensamt hos alla sju förskollärare är att de uttrycker barnens delaktighet som en viktig utgångspunkt under högläsningen. De uppfattar att barn ska vara delaktiga redan vid planeringen av undervisningen. I denna kategori lyfts variationen av uppfattningar förskollärarna har kring; *barnen väljer böcker och mottagande av barns tankar.*

Barnen väljer böcker

Att låta barnen få välja böcker till högläsningen är det vanligaste och enklaste sättet att få barnen att bli delaktiga under högläsningen, detta är något alla sju förskollärare tar upp. Förskollärarna betonar vikten av att visa ett genuint intresse gentemot barn på ett aktivt och nyfiket sätt där barnen får möjlighet att få vara kreativa. När barnen känner att de kan blir det lättare att få de att bli intresserade av böckernas värld. Under nedanstående citat framkommer två variationer av uppfattningar kring barnens val av böcker.

“Allt börjar först med min val av bok, att jag som pedagog är medveten om att utgå från vad som intresserar barnen och det som lockar de där de får vara med och välja, på så sätt blir de delaktiga i undervisnings planeringen. Därmed kan även jag som pedagog utmana de vidare och välja liknande böcker fast lite svårare...” -F2B

“Jag som pedagog ska inspirera de och låta de få välja böcker då det står i läroplanen att planering av undervisning ska ske utifrån det barnen visar intresse för. Då gäller det exempelvis att det är en liten grupp så alla får utrymme att få vara delaktiga och få sina röster hörda angående böcker de tycker om. Att det inte blir “lyssna nu, tyst tyst tyst”” På det här sättet kommer barnen aldrig våga uttrycka sina tankar samt fantasier.” -F2C

Både F2B och F2C tar upp att barnen blir delaktiga under läsningen genom att de får välja vilka böcker som ska läsas. Förskolläraren F2C nämner även att det är viktigt att man har små grupper så att barnens intressen blir mer synliga och menar att det på så sätt även blir lättare att ge barnen möjlighet att få välja böcker. För att barn ska få komma till uttryck påvisar F2C att pedagoger behöver lämna utrymme för detta när de utformar högläsningen då barnen på detta sätt kommer våga uttrycka sina tankar och funderingar. F2B menar att man som pedagog bör vara medveten om hur barnen blir delaktiga då allt börjar med val av bok. Även F2C betonar att planering av undervisning ska ske utifrån barnens intressen, då kan val av bok vara en viktig del i detta.

En annan variation som framkom under en förskollärares intervju är vikten av att barnen förstår bokens innehåll. För att kunna göra detta är det därför viktigt att barnen får möjlighet att få välja.

“Många barn deltar i högläsningen men det är inte många som blir delaktiga, därför brukar vi använda oss av appen Polyglott där de finns olika berättelser på olika språk och då brukar vi sätta på samma berättelse på alla språk som finns så att barnen som har det språket som hemspråk blir delaktiga eftersom de saknar det svenska språket. När barnen får möjlighet att välja böcker kan det bli lättare för barnen att förstå bokens innehåll då ett intresse finns där.” -F1A

F1A tar upp skillnaden mellan att delta och att vara delaktig, förskolläraren påpekar att barnen alltid deltar under läs stunderna men att det inte blir självklart att de känner sig delaktiga. Förskolläraren förklarar hur hen ger barnen möjlighet till delaktighet genom att erbjuda dem böcker på deras hemspråk då barnen inte alltid förstår när man läser på svenska.

Mottagande av barns tankar

Förskollärarna hävdar att den emotionella närvaron är extremt viktig där man utgår utifrån barnens perspektivet. Genom att se barnen som ett subjekt med egna drivkrafter och förmågor. Två förskollärare lyfter pedagogens roll som en viktig del i mottagandet av barnens tankar.

“Jag tycker det är så skönt om man får några tankar, då spinner jag vidare på det med en gång. Jag kan dock inte förvänta mig att de ska kunna göra det eller samtala om boken om de aldrig gjort det innan. Därför måste jag komma med samtalen med öppna frågor, jag är ju en viktig förebild för barnen som ska ge dem möjlighet till att föra vidare diskussioner kring boken. Om de exempelvis ser nån bild jag inte observerat och börjar prata om det istället, ja då går vi till det bara för att jag vill att de ska fortsätta prata. För att ett mottagande av tankar ska kunna ske så är det viktigt att man som pedagog ser barnen som medskapare.”- F2C

“Just när vi läser i små grupper får vi ta del av allas tankar då alla syns och hörs, när man läser i en stor grupp blir det väldigt svårt att få alla att förstå och då tappar man barnen. Därför är det viktigt att jag som pedagog ger barnen utrymme till att få uttrycka sina tankar där man ser på de som egna personer med egna tankar. Detta gör jag bäst genom att ställa öppna frågor där barnen får möjlighet till att uttrycka sina tankar och funderingar. På så sätt får även jag ta del av barnens olika livsvärldar och erfarenheter. Är det bara jag som pratar så kommer barnen inte våga uttrycka sina tankar och funderingar utan endast sitta och lyssna. Och det är inte vårt mål i förskolan!”-F2D

Under intervjuerna framkommer kopplingen mellan pedagogens viktiga roll samt barnens tankar. För att kunna ta del av barnens tankar menar både F2C och F2D att man som pedagog ska vara medveten om att barnen är medskapare och inte bara deltagare. Förskollärarna menar att man ska använda sig av öppna frågor för att kunna föra vidare diskussionerna där ett mottagande av barnens tankar kan ske. När barnen får möjlighet att få uttrycka sig menar F2D att man får ta del av deras olika livsvärldar. Därför måste man som pedagog välkomna in barnen i dialoger och visa dem hur man samtalar genom att ställa öppna frågor betonar F2D. Barnen kan i många fall bli intresserade och se något pedagogen inte lagt märke till, där är det som F2C viktigt att man inte avbryter barnet och endast fortsätter med sin “planering”. Om barnen ständigt blir nedtystade kan det leda till att det endast blir en monolog där barnen inte vågar dela med sig av sina tankar som kan leda till att de inte blir intresserade av böcker eller högläsning.

Vid intervjuerna beskriver två förskollärare nackdelarna med att ha för stora grupper då det kan vara svårt att ta emot alla barns tankar så att de känner sig hörda samt sedda.

“Nackdelarna med högläsningen kan vara barngruppens storlek och därav blir det svårt att få med alla barn på samma sätt. Detta kan vara ett hinder då alla barn inte får samma möjlighet till att få vara delaktiga då det är många röster som vill bli hörda samtidigt. Allt beror dock på vad för barngrupp man har, om det är många barn som är i behov av extra hjälp kan det såklart ha sina svårigheter. Därför blir det lättare att arbeta i

mindre grupper. Då kan man lättare ta emot barnens tankar.”- F1C

“Barngruppens storlek påverkar mycket då det är svårt att fånga alla barns intressen, tankar och funderingar på en och samma gång då det är många som vill få sina röster hörda samtidigt. Därför är det lättare både för pedagoger men även barnen att ha mindre grupper då pedagogen kan se barnen och barnen får känna att de blir sedda.”- F1A

Både F1C och F1A betonar barngruppens storlek och menar att stora barngrupper är svårare att jobba med då det blir svårare att ta emot barnens tankar. F1C menar att storleken påverkar på det viset att det blir svårare för dels barnen att bli sedda och hörda men även svårare för pedagoger att se samt lyssna på barnen. I vissa fall kan barn vara i behov av extra stöd, då kan det vara lättare att se vilka barn som är i behov av detta när man arbetar i mindre grupper. F1A menar att barngruppens storlek påverkar på det viset att det blir svårt att få alla barn delaktiga då många vill få sina röster hörda. Genom att dela upp barnen i mindre grupper menar F1A att man lättare kan ta emot barnens tankar och förstå barnen då både vuxna och barn lättare kan se och lyssna på varandra.

7.4 Resultatsammanfattning

I ovanstående avsnitt har vi både redovisat och analyserat vår empiriska material utifrån fenomenografien. Vi har utifrån den fenomenografiska ansatsen strävat efter en djupare förståelse av förskolläraernas variationer i uppfattningar kring fenomenet högläsning som ett stöd för barns språkutveckling. Utifrån dessa variationer i uppfattningar har vi skapat tre beskrivningskategorier. I denna del kommer vi göra en kort sammanfattning utav alla tre beskrivningskategorier.

Utifrån vår analys av våra tre områden framkom olika essenser kring högläsningen och hur detta kan användas som ett stöd för barnens språkutveckling. Inom den första beskrivningskategorin “*Språkutvecklande stöd*”, framkom tre viktiga essenser. Den första belyser högläsningens viktiga aspekter för barnens fonologiska medvetenhet samt ordförråd. Under det framkom även att förskollärarna bör börja med högläsningen tidigt för att barnen ska få möjlighet till att språk utvecklas. Under den andra essensen belyses pedagogens roll samt hur hen i sitt arbetssätt arbetar för att kunna främja barnens språkutveckling. Här framkommer det att syftet är att barnen i första hand ska förstå samt kunna återberätta. För att kunna göra detta menar förskollärarna att barnen behöver kunna relatera till det som läses. Därför är det som förskollärarna betonar viktigt att utgå utifrån barnens intressen samt deras olika livsvärldar. Under den tredje essensen framkommer det högläsningens fördelar för barns språkutveckling. Förskollärarna menar att böcker kan vara till en stor fördel när man behöver prata om exempelvis svåra ämnen. Att man genom högläsningen kan berätta och prata om det istället vilket kan göra det lättare för både barnen men även pedagogerna. Ytterligare en fördel som tas upp under denna essens är att barnens föreställningsförmåga stärks genom högläsningen.

I den andra beskrivningskategorin “*Didaktiska val*” framkom tre olika essenser. Den första belyser planeringens viktiga betydelse. Här menar förskollärarna att planeringarna samt förberedelserna är viktiga då man själv är förberedd med material, att man vet hur man ska läsa samt utmana barnen vidare. Här framkommer även miljöns viktiga aspekter då förskollärarna menar att barnen behöver lugn och ro för att kunna förstå bokens innehåll. Förskollärarna uttrycker att val av barngrupp är det första de tänker på när de ska planera en

högläsning stund då alla barn inte funkar bra ihop samt behöver utmanas på olika sätt. Under den andra essensen framkommer planerade och oplanerade högläsningstillfällen där förskollärarna menar att man under planerade högläsningstillfällen kan uppnå "målen" man har samt kan se vart barnen behöver utvecklas. Förskollärarna menar att de känner sig mer förberedda under planerade högläsningstillfällen då de blir mer engagerade när det är en bok de känner igen samt kan. Samtidigt betonas spontana stunder som minst lika viktiga då barnen visas ta eget initiativ vilket visar på ett gott tecken då de visar intresse för böcker. Sista essensen belyser pedagogens viktiga roll för att kunna väcka barnens intresse för högläsning. Här menar förskollärarna att högläsningen ska vara roligt för barnen, att de får med sig goda erfarenheter så att detta kan utvecklas vidare i det livslånga lärandet. Förskollärarna betonar även att det är viktigt att barnen SER böckerna som en del av vardagen.

Slutligen belyses beskrivningskategorin "*Barns delaktighet*". Här visas framförallt två viktiga essenser. Den första essensen visade sig vara barnens val av böcker och hur detta blir enklaste sättet att få barnen delaktiga under högläsningstunderna. Under den sista essensen lyfter förskollärarna fram den emotionella närvaron som en viktig utgångspunkt för att kunna nå barnen och deras tankar. Förskollärarna nämner den viktiga innebörden av att ställa öppna frågor samt ge barnen utrymme för att uttrycka sina tankar. När barnen får möjlighet till att få uttrycka sina tankar och funderingar menar förskollärarna att man får ta del av deras olika livsvärldar. Däremot blir det svårt att få barnen delaktiga under högläsningstunderna om det är för stora barngrupper. Förskollärarna menar att man inte kan få med alla barn på samma sätt då det blir svårare att se vilka barn som är i behov av extra stöd. Genom att dela barnen i mindre grupper menar förskollärarna att både vuxna och barn lättare kan se varandra samt lyssna på varandra.

8. Diskussion

I vår studie vill vi synliggöra högläsningens stora betydelse för barnens språkutveckling i förskolan. Detta har vi gjort genom att dels utgå från förskollärares erfarenheter men även vetenskap. Vi vill i vår studie förmedla förskollärares viktiga roll i verksamheten då undervisning i förskolan ska ske under ledning av förskollärare (Skolverket, 2018). Syftet med studien har varit att undersöka förskollärares uppfattningar kring fenomenet högläsning kopplat till språkutveckling och delaktighet.

8.1 Resultatdiskussion

Resultatdiskussionen kommer att redovisas utifrån följande tre områden: (*Språkutvecklande stöd, Didaktiska val samt barns delaktighet*). Under denna del kommer vi diskutera de tre områden utifrån vår teori samt tidigare forskning.

8.1.1 Språkutvecklande stöd

Det som framkommer i resultatet är förskollärares variationer i uppfattningar kring fenomenet högläsning och hur detta kan användas som ett stöd för barns språkutveckling. Utifrån dessa uppfattningar uttrycker F1B i sin intervju att man ska börja med högläsning i tidig ålder då barnen får möjlighet att lära sig nya ord samt språkets melodi. Detta är även något Pihlgren (2019) påpekar då barnen får bättre språk-, läs- samt skrivkunskaper genom tidiga högläsningstunder. Enligt Skolverket (2021) har högläsning flera positiva aspekter då barnen bland annat får möjlighet att utveckla fantasi, föreställningsförmåga samt en expanderad ordförråd.

Det är viktigt att barn får möjlighet till att få sitta nära en vuxen samt få möjlighet att samtala med både barn och vuxna då detta blir som en tidig "inträdesbiljett" till literacy. Tidig litteracitet betecknar de erfarenheter barn fått med sig från födseln fram till åtta års åldern (Pihlgren, 2019). Enligt Edwards (2019) ser barns ordförråd olika ut beroende på hur mycket de behärskar språket under högläsningssituationerna. Utöver att barn lär sig nya ord genom högläsningen är språklig medvetenhet ett viktigt lärområde som också är relaterat till bokläsning (Gjems, 2018). Fonologisk medvetenhet som ingår i språklig medvetenhet aspekten handlar om både ljudstrukturer men även igenkänning av ord. Lundberg (2006) lyfter i sin studie att barn redan vid ung ålder kan kategorisera olika talljud, alltså den fonologiska medvetenheten. Detta leder i sin tur till att barnen kan använda sig av orden samt förstå ordens innebörd. Förskolläraren F1B betonar hur högläsning med barn kan vara en avgörande faktor till att barn lär sig språkets melodi. När man läser för barn får de tillgång till information, kunskap men även olika åsikter och perspektiv menar Edwards (2019). F2D menar att syftet med högläsningen är att kunna förstå, men för att kunna göra detta menar hen att det är av stor vikt att inte bara läsa böcker för barnen utan betonar att pedagoger även bör samtala med barn om det lästa för att detta i sin tur ska kunna främja barns språkutveckling. Likaså menar Johansson (2011) att världen förändras för barnet när hen hittat nyckeln till språket. Språket är dock inte bara det som uttalas då man som pedagog kan genom gester, tonfall samt ansiktsuttryck förmedla tankar. Här blir kroppens betydelse särskilt synligt i små barns kommunikation.

Vårt resultat av förskollärarnas uppfattningar visar att högläsningen anses som en viktig faktor för barnens språkutveckling, samtidigt påpekas pedagogens viktiga roll i detta då pedagogen anses vara en förebild som ger barnen möjligheterna till framtida lärande. För att kunna ge barnen ett livslångt lärande anser vi att pedagogens roll är den viktigaste i barnens lärande, har inte vi ett intresse för böcker samt välkomnar böcker på ett lustfyllt sätt så tror vi att det blir svårt för barnen att vilja läsa samt lyssna till högläsning. För att lärande ska kunna ske är det viktigt att man som pedagog inviterar barnen in i läsningen där man läser *med* barnen (Gjems, 2018). Därför anser vi att det är viktigt att kunna tänka utifrån ett barns perspektiv och veta vad som intresserar barnen samt lockar de. Man kan inte bara läsa en bok rakt upp och ned som även F2C betonar och förvänta sig att barnen kommer visa ett intresse för böcker. Som Batič (2021) poängterar i sin studie ska man inte stressa under högläsningen och bara vilja läsa klart boken då man tenderar att missa många viktiga detaljer i böckerna. Utifrån våra egna erfarenheter har vi kommit fram till pedagogens viktiga roll där de i högläsningstunderna vet hur de ska framföra bokens innehåll på ett sätt där de vet att barnen kommer bli nyfikna kring innehållet samt kunna utveckla de utifrån deras olika förutsättningar. Likaså nämner Gjems (2018) att förskolepersonalen har en viktig roll då det är de som är förmedlare av barnlitteratur men även som högläsare samt som samtalspartner om böcker. Därför ska det finnas böcker som är anpassade efter barnens olika erfarenhetsnivåer samt intressen.

Pihlgren (2019) beskriver att barn med hjälp av högläsning kan relatera till det verkliga livet samtidigt som de får möjlighet till att lära sig hur man exempelvis håller i en bok och bläddrar i den. Högläsningen kan hjälpa barnen att knyta an till sina egna erfarenheter med de ord som finns i texten, det är då viktigt att pedagogerna bjuder in barnen i diskussioner kring bokens innehåll där barnen utifrån det kan relatera till sina egna erfarenheter (Gjems, 2018). Vi anser att det på så sätt blir lättare att få en vilja till att lära sig nya ord när man kan koppla det till sina egna erfarenheter då barnen i sin vardag kan prata om det och dela med sig av de nya orden till sin omgivning. Exempelvis om ett barn tycker om att bygga så kan hen med hjälp

högläsningen lära sig nya ord såsom skruv, yxa, skruvmejsel och så vidare. Detta kan anses vara lite "svårare" ord för barnen att använda men har ett barn ett intresse för detta så tror vi att de blir mer engagerade i högläsningen samt vill ta till sig orden som framkommer under högläsningen. För så som förskollärarna F2D och F1A nämner så är syftet med högläsningen att barnen ska förstå bokens innehåll, kunna återberätta sagan och relatera till det. Därför är det viktigt att pedagogerna väljer böcker som barnen visar intresse för.

Barclay (2014) förklarar i sin studie att barns språkutveckling främjas under interaktiva läsupplevelser mellan pedagoger och barn, därför är det viktigt att vuxna och barn har dialoger med varandra kring bokens innehåll där pedagogens roll under läsningen är att planera, utmana och stödja barnen. När man planerar har man en struktur samt vet hur man kan främja barns språkutveckling då alla barnen har olika behov. Vissa barn kanske behöver andra slags hjälpmedel för att kunna förstå lättare. Har man därför planerat hur högläsningen ska se ut så menar vi att även barnen får den stöttning de behöver utifrån sina olika behov samt utveckling. Gjems (2018) förklarar att barnen i sin tur lär sig att berätta, förklara samt känna igen texter de möter i böckerna. Utifrån detta får barnen möjlighet att ta med sig det som hänt under bokläsningen under dagen med. Detta är även något förskollärarna F1C och F1A beskriver där de menar att barn i vissa fall kan känna igen sig själva i böckerna då böckerna kan förmedla mycket känslor man kan relatera till. Förskolläraren F1A betonar att det är viktigt att veta vad barnen har med sig sedan tidigare då meningen med läsningen inte bara är att läsa. Barnen ska utvecklas och därför menar förskolläraren att det är viktigt att man känner igen sin egna barngrupp samt att man arbetar med samma bok x-antal gånger. Likaså menar förskolläraren F2D att det är viktigt att barnen kan relatera till böckerna för att i sin tur kunna koppla det till sina egna erfarenheter. Hen menar att det är bra att man läser böckerna flera gånger då barnen är bra på att lägga märke till nya detaljer som de sen kan ta med sig.

8.1.2 Didaktiska val

I intervjuerna med förskollärarna fick vi fram deras uppfattning kring de didaktiska valen de gör inför en högläsningstund. Förskollärarna berättar i sina intervjuer att de gör sina planering utifrån val av grupp, val av bok samt val av plats. Respondenterna F1B och F1A förklarar att val av barngrupp sker genom att se vilka barn som går bra ihop. F1B berättar att barnen lär sig av varandra och menar att det är viktigt att placera ihop barn som kan komplettera varandra. I samband med detta menar Dahlgren m.fl. (2013) att barnens kartläggning är en grundläggande förutsättning för det pedagogiska arbetet då detta kan hjälpa pedagoger att vidareutveckla barnen utifrån deras förutsättningar samt behov. Nording (2019) skriver i sin studie att barn erbjuds både informella samt formella strategier i förskolan. Med informella strategier menas att man utgår utifrån barns perspektiv där aktiviteter oftast beskrivs som spontana och lustfyllda. Här kopplar förskollärarna till det de anser vara viktigast för barnens utveckling och med hjälp av kartläggningarna uppmärksamma om barn är i behov av extra stöd. De formella strategierna handlar mer om att det är de vuxna som planerar och initierar språk-, läs- och skrivaktiviteter.

Enligt Wahlström (2016) blir de didaktiska frågorna som en vägledning för pedagoger, därav finns det inget givet sätt för pedagogen att förhålla sig till då det didaktiska perspektivet är en öppenhet för de val pedagoger ställs inför. Utifrån förskollärarnas uppfattningar betonar respondenten F2C i sin intervju att hen utgår utifrån de didaktiska frågorna som är: "*vad, hur och varför*" vid sin planering av högläsning. På detta vis kan hen planera hur högläsningens aktiviteten ska se ut och hur hen som pedagog behöver agera då man i många fall behöver dramatisera för att göra det mer intressant för barnen. F2C betonar att det är bra att man läser igenom böckerna några gånger innan och plockar ut ord som kan vara lite svåra för

barnen att förstå. På så sätt menar förskolläraren att det blir lättare för barnen att hänga med samt få en bredare ordförråd. F2C berättar att hen då brukar gestalta eller ta med sig material som representerar de svåra orden som finns i böckerna. Detta är även något Gerland och Aspflo (2015) beskriver då de menar att ett föremål eller en bild är mer konkreta än de talade orden. De talade orden sägs och sedan försvinner, då kan en bild eller ett föremål hjälpa barnen minnas samt associera föremålet eller bilden med ordet som i sin tur bygger upp deras föreställningsförmåga.

Utifrån vår studies resultat visar det sig att majoriteten av högläsningstillfällena är planerade då sex av sju förskollärare föredrar planerade högläsningstillfällen då de menar att de känner sig dels mer säkra i sina roller men även att de har ett syfte de vill uppnå. Det förskollärarna beskriver går att koppla till det Edwards (2019) skriver, att de planerade högläsningstillfällena får ett pedagogiskt syfte samt att det är bäst att hålla i dessa stunder när barnen är mest alerta. F1B menar att man måste vara förberedd som pedagog, med detta menar hen att miljön spelar stor roll då det är viktigt att barnen får lugn och ro samt inte blir distraherade av olika ljud. Därför menar F1B att det kan vara smart att vara i ett enskilt rum där alla kan sitta och titta i boken när man läser då man skapar en mysig miljö och kan på så sätt göra det mer spännande för barnen. För att kunna göra det spännande för barnen menar förskolläraren F1B att hen är förberedd och läst boken innan för att veta hur hen exempelvis ska använda sin röst till de olika karaktärerna i boken. Johansson (2016) skriver att det är viktigt att pedagogen, genom bland annat röst och tonfall fångar barns intresse och nyfikenhet. I samband med detta förklarar Edward (2019) att pedagoger kan pynta till ett rum med olika tyger och möbler och göra läsoplevelsen mysigare. Å andra sidan menar förskolläraren F1C att hen föredrar spontana högläsningstillfällen då de är mer lustfyllda när barnen tar eget initiativ. Förskolläraren menar att barnen på så sätt visar att de vill läsa samt att det inte blir "påtvingat" där lärandet blir mer naturligt mellan pedagog och barn. Gjems (2018) menar däremot att barn som tycker om högläsning samt har positiva upplevelser av böcker oftare ber pedagoger att läsa högt för de. Om pedagogerna däremot bara läser för dem som ber om det kan det bli olyckligt för dem andra som inte är eller vill vara närvarande när det läses böcker. Adak Özdemir m.fl. (2019) beskriver i sin studie att högläsningstillfällen utan någon typ av planering eller förberedelse kan anses vara roligt för barnen men att själva lärandet blir väldigt begränsat. Därför betonar Adak Özdemir m.fl. (2019) i sin studie att förskollärare läser den valda boken innan hen gör det för barnen. Genom att göra detta kan det skapa en förståelse hos pedagogen då hen vet hur hen ska presentera boken men även kan anteckna de detaljer och ämnen boken berör.

För att kunna väcka barnens intresse för högläsning menar förskollärarna F1B och F1C att det är pedagogens "ansvar" att få barnen intresserade av böcker. Har ett barn inte erfarenheter till böcker och högläsning så menar F1A att det är viktigt att utgå från en bok som lockar barnet. Respondenterna F1B och F1C menar att det är viktigt att barnen får SE böckerna som en del utav sin vardag där de själva kan ta fram böckerna. Likaså menar Hoflundsgen m.fl. (2020) att det är extremt viktigt att böcker, skrivmaterial samt text är synligt för barnen samt i en bra höjd där de kan ta fram böcker de är intresserade av. Att bara ta fram böcker under specifika stunder där barnen förväntas bete sig "lugnt" och lyssna tror inte vi kommer leda till ett intresse då detta kan associeras till något "jobbigt" för barnen. Har man dock som Dahlgren m.fl (2013) betonar en avgränsad läsmiljö där böckerna ställs ut tydligt samt att man varierar böckerna kan det leda till att barnen tar egna initiativ och vill bläddra i böckerna. Då kan man även se vilka böcker barnen dras till.

Som det står i Skolverket (2021) utvecklas barns språk genom högläsning, barnens intresse för böcker kommer växa mer genom att arbeta vidare med boken utifrån de estetiska uttrycksformerna såsom bild, musik, drama och dans. Detta anser vi är extremt viktigt om vi ska kunna se barnen som medskapare då alla barn uttrycker sig på olika sätt. På så sätt får barnen en möjlighet att få uttrycka sig själva på andra sätt än att bara sitta ned och lyssna. Respondenten F2C säger i sin intervju att hen brukar arbeta vidare med boken efter att de läst en bok tillsammans och berättar att de brukar göra olika aktiviteter utifrån boken de läst som att exempelvis leka med play doh, sjunga om boken samt skapa olika saker som är kopplade till bokens handling eller karaktärer. Likaså diskuterar Adak Özdemir m.fl. (2019) i sin studie att barn blir mer motiverade inför högläsningssituationerna när pedagoger skapar aktiviteter utifrån böckerna som läses. När man arbetar vidare med böckerna och kopplar detta till "verkligheten" där man arbetar med sakerna konkret så tror vi att det kan förstärka dels barnens föreställningsförmåga men även fantasi då de får en möjlighet att få vara kreativa i lärandet.

8.1.3 Barns delaktighet

Det som framkom utifrån förskolläraernas uppfattningar kring barnens delaktighet under högläsningen var pedagogens viktiga roll där språkutveckling sker när barnen får möjlighet att få vara delaktiga i lärandet. Resultatet visar på att val av böcker ska utgå från barnens intressen då barnen blir mer öppna för högläsning när det är något de tycker om. F2C menar att barnen ska förstå det de läser, när barnen kan relatera till det som läses för de blir de mer intresserade och vill vara delaktiga under högläsningen vilket kan bidra till en språkutveckling. För att kunna få barnen att förstå det de läser tillsammans är det som F2D och F2C uttrycker väldigt viktigt att barnen får möjlighet till att få uttrycka sina tankar och funderingar. För att barn ska kunna känna att de är delaktiga är det viktigt att vuxna tar barnens handlande på allvar. Att man som F2D säger ser på barnen som ett subjekt med egna drivkrafter och förmågor. F2C indikerar att barns fantasi bör utvecklas kontinuerligt i förskolan då det är till en fördel för barns framtida lärande. Detta kan vi koppla till Johansson (2011) som menar att barn har med sig olika erfarenheter och fantasier som de vill uttrycka och få bekräftade. För att barnen ska kunna utveckla språk behöver de därför få den möjlighet till att få dela med sig av sina olika erfarenheter. Därför påvisar F2C att pedagoger behöver lämna utrymme för detta när de utformar högläsningen.

Som Gjems (2018) lyfter så är det lätt att föreställa sig att det är en vuxen person som bara läser ord för ord. En intersubjektiv situation sker när en eller flera personer delar en upplevelse av gemenskap, detta är något barn och den vuxne gör vid en högläsning situation. Att läsa *med* barnen har visat sig ha större effekt på barns vokabulär än att endast läsa *för* barnen menar Gjems (2018). Botö m.fl. (2017) nämner i sin studie att undervisning är en kommunikativ praktik där barn tillsammans med andra barn eller vuxna bör ha ett gemensamt fokus för att lärande ska kunna ske. Detta kan man göra genom att inventera barnen i läsningen och låta de få en aktiv roll genom att ställa frågor till barnen om vad de tänker då Gjems (2018) betonar att den kvalitativa aspekten är avgörande för att definiera kvaliteten. Liksom Gjems (2018) säger F2D och att man med hjälp av öppna frågor välkomnar in barnen i dialoger där pedagogen måste visa barnen hur man samtalar. Delaktighet handlar om att få möjlighet att uppleva att någon intresserar sig för att lyssna på det som sägs. Men för att kunna göra detta måste pedagogerna som Ericsson (2021) uttrycker kunna inta barns perspektiv där man har en förmåga att kunna se världen från barns ögon. För att kunna språk utvecklas är det därför viktigt att barnen får en medskapande roll då detta inte är färdigheter som ska läras in utan utvecklas genom aktiviteter där de har ett inflytande i lärandet.

Pedagoger ska enligt Mcgee och Schickedanz (2007) försöka få barnen att fånga ett analytiskt tänkande genom att ställa genomtänkta frågor då en ökad förståelse och språkutveckling sker när barnen bjuds in och får exempelvis återberätta en berättelse. Mcgee och Schickedanz (2007) menar att det är viktigt att pedagogen läser en bok upprepade gånger, ger definitioner på vissa ord och uppmuntrar barnen att använda samma ord när de svarar på frågor. I samband med detta betonar Deshmukh m.fl. (2022) värdet av att dela bokläsningen med barnen där vuxna får med barnen i meningsfulla samtal. Här menar Deshmukh m.fl. (2022) att förskollärarna måste vara öppna, ge stöd samt kunna utmana barnen under högläsningen.

Barclay (2014) hävdar att målet inte ska vara att ta sig igenom boken. Pedagogen ska som Barclay (2014) beskriver vara en bra lyssnare som har tålmod då barnen på så vis kan uttrycka sina egna tankar och funderingar. Som pedagog anser vi därför att det är viktigt att bygga upp en trygghet med barnen då de lättare kommer våga säga vad de vill och vad de inte känner sig bekväma med. För som F2C säger så kan barnen i vissa fall lägga märke till sånt man själv inte hade gjort, i sådana situationer är det viktigt att man inte avbryter barnet och fortsätter med "planeringen". Om man avbryter barnet en, två, tre gånger så tror vi att barnen till slut inte kommer våga uttrycka sina tankar. F2C menar därför att det är viktigare att hålla kvar det barnen pratar om bara för att hen vill att de ska fortsätta prata. F1A tar upp skillnaden mellan att delta och vara delaktig, förskolläraren menar att barnen deltar under högläsningen men att det inte behöver betyda att de är delaktiga. Därför är det extremt viktigt att man som Ericsson (2021) betonar ser barn som medkonstruktörer där de som det står i Skolverket (2021) ska vara delaktiga i den egna lärprocessen. Förskolläraren ska därför ge barnen förutsättningar för ett medkonstruerande där förskollärarens roll är att kunna stödja barnen under processen genom att planera, organisera, ta fram material samt ställa frågor. Förskolläraren F1A säger då att det kan innebära att barnen känner sig mer delaktiga genom att få lyssna på en bok via appen polyglott på sitt egna hemspråk. Ericsson (2021) menar att det är betydelsefullt att förskolläraren tar hänsyn till barnets önskemål och låter detta bilda underlag för planeringen. Man kan därför som F2B och F2C säger låta barnen välja böcker utifrån deras intressen. På så sätt menar F2B att barnen blir delaktiga i undervisningsplaneringen samt att hen utifrån detta sen kan utmana de vidare.

För att kunna se och höra barnen kan man som F2D säger använda sig av mindre grupper då man som pedagog lättare kan ta del av alla tankar samt se alla och veta hur man ska utmana de vidare. Något som kan påverka barnens delaktighet är just barngruppens storlek då F1C menar att det blir svårt att dels som pedagog lyssna på alla barn men även svårt för barnen att få vara delaktiga då det är många röster som vill bli hörda samtidigt. Det blir även svårt att se vilka barn som har lite svårigheter och behöver extra hjälp när man har stora barngrupper enligt F1C. Doverborg m.fl. (2014) skriver att läsning ofta sker i storgrupp då lärare inte reflekterar över vilken möjlighet det kan ge barnen att få uttrycka sina tankar och funderingar kring det som läses. Genom att samtala i mindre grupper kan man därför som Johansson (2011) skriver ge barnen utrymme till att just samtala under högläsningens stunderna. En viktig faktor här blir som vi nämnde tidigare att bjuda in barnen i samtalen samt att använda sig utav öppna frågor. I samband med detta menar Engdahl och Ärlemalm (2015) att barngruppens storlek påverkar pedagogers möjligheter till att främja barns utveckling, lärande men främst delaktighet.

8.2 Metoddiskussion

För att i bästa mån kunna ta del förskollärares uppfattningar kring fenomenet högläsning och hur detta används som ett stöd för barns språkutveckling så har det varit mest lämpligt att göra

det utifrån den kvalitativa metoden samt den fenomenografiska teorin. Ahrne och Svensson (2015) menar att man utifrån den fenomenografisk perspektivet kan få en djupare förståelse för en persons uppfattning kring ett fenomen då det finns en stor variation i hur ett fall kan uppfattas av olika personer. Hade vi valt att använda oss av en kvantitativ metod så hade vi inte kunnat utgå från ett fenomenografisk perspektiv då man inom denna teori beskriver hur företeelser och fenomen visar sig uppfattas av människor (Ahrne och Svensson, 2015). För att kunna få en så nära inblick samt förståelse som möjligt av förskollärarnas uppfattningar kring högläsning och hur detta kan användas som stöd för barns språkutveckling valde vi att intervjua de. När man använder sig av intervjuer så innebär det att en liten grupp på vanligtvis sex till åtta personer deltar (Eriksson Barajas m.fl. 2013). Vi hade med sju personer för att kunna samla så mycket uppfattningar och erfarenheter som möjligt. I samband med detta har vi använt oss av sju vetenskapliga studier om högläsning för att vi ska kunna nå en "säkrare" kunskap kring området. Alla vi erfar omvärlden på olika sätt beroende på vilket sammanhang det är. Då vi alla har olika uppfattningar samt förståelse för ett visst fenomen så innebär det att det är ens egna erfarenheter som styr verkligheten. Vår studie har inte haft någon avsikt att hitta några "rätta eller felaktiga" svar utan har varit att närma oss det som är den sanna för individen själv. Därför har vi i vår studie valt att utgå från andra ordningens perspektiv som är en viktig grund inom den fenomenografiska ansatsen (Eriksson Barajas m.fl., 2013). Detta har bidragit till att vi kunnat få en mer fördjupad förståelse kring förskollärarnas uppfattningar kring fenomenet högläsning som ett stöd för språkutvecklingen och hur barn görs delaktiga under högläsningen.

Under en semistrukturerad intervju så är det som Bryman (2018) beskriver viktigt att den som håller i intervjun anpassar frågorna utifrån vad som kommer upp i samtalen då intervjuaren i vissa fall behöver ställa klargörande frågor samt följdfrågor (Ahrne och Svensson, 2019). Därför är det viktigt att forskarna är öppna för nya intryck samt idéer rörande det man vill ta reda på (Bryman, 2018). Vi upplevde att det var lättare att hålla fokus samt ställa relevanta följdfrågor under en förmiddag. Att kunna hålla sitt fokus i x-antal timmar kan vara ansträngande om man inte har en klar vaken hjärna. Hade vi därför genomfört våra intervjuer igen så hade vi antagligen inte haft mer än två intervjuer per dag, vi hade även velat ha lite större pauser mellan intervjuerna för att kunna samla kraft och energi. I vårt fall och förskoleverksamhetens tid brister och resursbrister var vi tvungna att anpassa våra tider efter de vilket tyvärr ledde till att vi var tvungna att ta intervjuerna direkt efter varandra då det var den enda lediga tiden de hade. Därför finns det en risk att vissa detaljer inte uppmärksammas då vi i bakhuvudet tänkte att förskollärarna var lite stressade och behövde gå tillbaka till barnen, annars hade vi kunnat ställa fler följdfrågor för att i ännu högre grad få svar på våra frågeställningar.

Utifrån vår fenomenografiska utgångspunkt kan det som Rennstam och Wästerfors (2015) förklarar uppstå konsekvenser när det gäller argumentationprocessen då vi ska ta ställning till resultatet i relation till den litteratur vi har med i vår studie. Detta kan bli lite utav en utmaning då man utifrån en fenomenografisk teori utgår från människors olika uppfattningar, därför finns en risk att dessa uppfattningar kring fenomenet högläsning krockar med de uppfattningar vi skribenter har utifrån litteraturen. Denna kritiska aspekt uppstår då vi kan bli påverkade av våra egna uppfattningar. Allwood och Eriksson (2017) menar att fenomenografin som teori utgår från att ta reda på olika människors förståelse samt uppfattningar kring ett fenomen. Detta kan dock ifrågasättas då vi studenter under utbildningens gång har fått vår uppfattning kring fenomenet högläsning och hur detta kan användas som ett stöd för barnens språkutveckling utifrån de utbildnings litteraturen vi läst. Då det är förskollärarnas uppfattningar vi vill åt samt hur de uppfattar fenomenet högläsning

har vi därför varit tvungna att påminna oss om att läsa igenom vår analys tillsammans flera gånger vilket bidragit till att vi kunnat hålla oss till just förskollärarnas uppfattningar.

8.3 Studiens relevans för förskollärarens yrkesutövning

I detta avsnitt kommer vårt resultatets betydelse för förskolläraryrket och den framtida yrkesrollen att belysas. Det har blivit allt större krav på att förskoleverksamheten följer de mål och riktlinjer som framkommer i förskolans läroplan. För att samtliga delar i läroplanen ska bli synliga i praktiken har förskollärare fått ett större ansvar som det synliggörs i läroplanen (Skolverket, 2018). Vi har i inledningen poängterat högläsningens stora betydelse för barnen samt förskollärares viktiga roll i de didaktiska val de gör. Mer och mer fokus har hamnat på lärandet och undervisningen men samtidigt krävs det att en pedagog är emotionellt närvarande för att kunna förstå barnets livsvärld så att barnet i bästa mån kan bli delaktigt i undervisningen. Som det står i läroplanen (Skolverket, 2018) så har barnen rätt till delaktighet och inflytande där man tar hänsyn till barnens behov samt det de visar intresse för. Detta ska ligga till grund för planeringarna i verksamheten.

En betydande faktor för förskollärarens roll är att det bör finnas en medvetenhet om hur högläsning bör användas för att kunna främja barns språkutveckling på ett givande sätt. Resultatet från vår studie visar på att förskollärare bör börja med högläsning med barn i tidig ålder för att barnen ska kunna lära sig nya ord, bli språkligt medvetna samt lära sig språkets melodi. Förskollärarna i vår studie menar att de använder sig utav högläsning när de vill förmedla en viss budskap, expandera barnens vokabulär eller föreställningsförmåga. Lundberg (2006) lyfter i sin studie att barn redan i tidig ålder kan kategorisera talljud (fonologisk medvetenhet) vilket leder till att barnen kan använda sig av orden samt förstå ordens innebörd. Språket är dock inte bara det som uttalas, man kan som pedagog förmedla tankar genom dels gester och tonfall då kroppens betydelse blir särskilt synligt i små barns kommunikation. Därmed vill vi poängtera att pedagogens roll blir väldigt viktigt i hur hen arbetar i sitt arbetssätt för att främja barns språkutveckling. Vårt resultat av förskollärares uppfattningar visar på att högläsning anses som en viktig faktor för barns språkutveckling, samtidigt visas det att förskollärare inte bara ska läsa böcker för barnen utan även bör samtala med barn om det lästa för att detta i sin tur ska kunna främja barns språkutveckling. Förskolläraren ska som det står i läroplanen (Skolverket, 2018) utveckla ett pedagogiskt innehåll som inspirerar till utveckling och lärande där barnens intressen samt nyfikenhet stimuleras.

För att kunna göra detta behöver förskollärare därför som vi nämnde tidigare se över sin roll samt sitt arbetssätt där man är förberedd i form av val av grupp, val av bok samt val av plats. Att man vet vad som ska läsas och är förberedd med material som exempelvis kan representera de svåra orden som finns med i böckerna. Gerland och Aspeflo (2015) menar att ett föremål eller bild är mer konkret än de talade orden då de talade orden endast sägs och sen försvinner. Genom att använda sig av en bild eller ett föremål kan det hjälpa barnen att minnas samt associera föremålet eller bilden med orden som sägs. Även miljön framkommer som en viktig aspekt i vårt resultat där förskollärarna menar att barnen behöver lugn och ro för att kunna förstå bokens innehåll. Som det står i läroplanen (Skolverket, 2018) så ska barnen erbjudas en stimulerande miljö där de får möjlighet att utveckla sitt språk samt samtala om litteratur. För att kunna få möjlighet till att göra detta behöver barnen därför som det framkommer i vårt resultat SE böckerna som en del av sin vardag.

Resultatet visar på att delaktighet i högläsningstillfällena är en viktig grund för att det dels ska bli lärorikt men även lustfyllt för barnen. I förskollärarnas variationer i uppfattningar visar det sig att val av böcker är enklaste sättet att få barnen delaktiga under högläsningstillfällena. Här betonas även förskollärarnas emotionella närvaro som en viktig faktor för att kunna nå barnen och deras tankar. Förskollärarna i vårt resultat nämner den viktiga innebörden av att ställa öppna frågor samt ge barnen utrymme till att få uttrycka sina tankar. På så sätt menar vi att det blir lättare att kunna ta del av barnens olika erfarenheter samt livsvärldar. Däremot påvisas att barnens delaktighet blir begränsad när man arbetar i stora barngrupper. Utifrån förskollärarnas variationer av uppfattningar kan man se att förskollärarna använder sig utav mindre barngrupper för att både barn och vuxna ska kunna se varandra samt lyssna på varandra.

Utbildning ska enligt Eriksson Barajas m.fl. (2013) baseras på både vetenskap men även beprövad erfarenhet. I styrdokumentet går det att utläsa att både verksamhetens innehåll samt samt pedagogers arbetssätt ska utgå från både vetenskapliga grunder samt beprövade erfarenheter (Skolverket, 2018). Detta ställer i sin tur krav på att pedagoger förstår vilka premisser forskning bygger på för att kunna tillämpa detta i praktiken (Skolverket, 2018). Detta är något vi tydliggjort i vår studie då Eriksson Barajas m.fl. (2013) nämner att pedagogers erfarenheter har minst lika stor betydelse som vetenskapliga teorier. Genom att använda oss av kvalitativa metoder kan man lättare förstå ett fenomen. Olika förskollärare kan då genom sina svar på våra intervjufrågor berätta om sina erfarenheter och upplevelser kring högläsning. Med hjälp av kvalitativa metoder kan man lättare ta del av andras inre världar då man genom språket "går på djupet". Det är minst lika viktigt att ha med beprövad erfarenhet som vetenskaplig grund då den systematiska litteraturstudien enligt Eriksson Barajas m.fl. (2013) ska inkludera båda delarna vilket vi framställer i vår studie. Genom att reflektera över högläsning som ett stöd för barns språkutveckling skapar man en medvetenhet samt förståelse som förskollärare i hur betydelsefullt högläsningen blir för barnens livslånga lärande. Därmed tillför vår studie forskning samt kunskap angående högläsning som stöd för barns språkutveckling och även för förskolläraryrket.

8.4 Förslag på vidare forskning

En vidareutveckling av studien hade kunnat innehålla observationer istället för intervjuer samt utifrån ett sociokulturellt perspektiv. Vygotskij menar att lärande sker i sociala sammanhang där språket har en central roll där barn finner stöttning hos dels varandra men främst pedagoger (Säljö, 2017; Engdahl & Ärlemalm-Hagsér, 2015). Observationerna skulle kunna fokusera på huruvida förskollärare i sina arbetssätt faktiskt arbetar för att ge stöd för barns språkutveckling genom högläsning, vilka didaktiska val de gör samt hur mycket barnen blir delaktiga under högläsningstillfällena. Genom observationer hade vi kunnat få reda på hur förskollärare faktiskt arbetar till skillnad från hur de beskriver att de arbetar. En sådan fortsatt forskning hade därför kunnat skapa möjligheter att undersöka huruvida förskollärare arbetar med högläsning som stöd för barns språkutveckling samtidigt som det kan synliggöra hur mycket barnens delaktighet faktiskt kommer till uttryck.

9. Referenslista

- Adak Özdemir, A. Hıdır, F., & Özdemir Beceren, B. (2019) *Examining the use of picture books in preschool education institutions*. Tillgänglig: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1220787.pdf>
- Allwood, C. M., & Erikson, M. G. (2017). *Grundläggande vetenskapsteori: för psykologi och andra beteendevetenskaper*. Lund: Studentlitteratur.
- Alvehus, J. (2019). *Skriva uppsats med kvalitativ metod : en handbok* (Upplaga 2). Liber.
- Askland, L., Sataoen, S. O. (2014). *Utvecklingspsykologiska perspektiv på barns uppväxt*. Stockholm: Liber.
- Barclay, K. (2014). Preschool: Conducting Interactive Reading Experiences. *YC Young Children*,. Tillgänglig: <http://www.jstor.org/stable/ycyoungchildren.69.5.78>
- Batič, J. (2021). *Reading Picture Books in Preschool and Lower Grades of Primary School*. Tillgänglig: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1296869.pdf>
- Biesta, G. (2003). *Demokrati- ett problem för utbildning eller ett utbildningsproblem?* Utbildning och demokrati. Tillgänglig: <https://www.oru.se/globalassets/oru-sv/forskning/forskningsmiljoer/hs/humus/utbildning-och-demokrati/2003/nr-1/giert-biesta---demokrati---ett-problem-for-utbildning-eller-ett-utbildning-sproblem.pdf>
- Bjørndal, C. (2018). *Det värderande ögat: observation, utvärdering och utveckling i undervisning och handledning*. (Andra upplagan). Stockholm: Liber.
- Björck-Åkesson, E. (2014) Specialpedagogik i förskolan. Sandberg, A. (Red.), *Med sikte på förskolan - barn i behov av stöd* (25-51). Studentlitteratur.
- Botö, K., Lantz-Andersson, A., & Wallerstedt C., (2017). ”Ja tycker om B”– barns deltagande i läs- och skrivundervisning i förskolan. Hämtad från: https://www.researchgate.net/publication/322950606_Ja_tycker_om_B-_barns_deltagande_i_las-och_skrivundervisning_i_forskolan
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (Upplaga 3 ed.). Stockholm: Liber
- Dahlgren, G., Gustafsson, K., Mellgren, E., & Olsson, L. (2013). *Barn upptäcker skriftspråket*. (4. uppl.) Stockholm: Liber.
- Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

- Deshmukh, R. S., Pentimonti, J. M., Zucker, T. A., & Curry, B. (2022). *Teachers' Use of Scaffolds Within Conversations During Shared Book Reading. Language, Speech & Hearing Services in Schools*. Tillgänglig: https://doi-org.ezproxy.uib.gu.se/10.1044/2021_LSHSS-21-00020
- Dolk, K. (2013). *Bångstyriga barn: makt, normer och delaktighet i förskolan*. Diss. Stockholm: Stockholms universitet.
- Doverborg, E., Pramling, N., & Pramling Samuelsson, I. (2014). *Att undervisa barn i förskolan*. Stockholm: Liber
- Edwards, A. (2019). *Bilderbokens mångfald och möjligheter*. Natur & kultur.
- Egidius, H. (2006). *Termllexikon i pedagogik, skola och utbildning*. Lund: Studentlitteratur
- Eidevald, C. (2017). *Hallå, hur gör man? Systematiska analyser för utvärdering och utveckling i förskolan*. Stockholm: Liber.
- Eliasson, A., (2013) *Kvantitativ metod från början*. Studentlitteratur
- Engdahl, I., & Hagser, E. Ä. (2015). *Att bli förskollärare: Mångfacetterad komplexitet*. Stockholm: Liber.
- Ericsson. A. (2021) Barns delaktighet i förskolan. Sandberg, A (Red), *Med sikte på förskolan - barn i behov av stöd* (221-240). Studentlitteratur.
- Eriksson Barajas, K., Forsberg, C., & Wengström, Y. (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap. Vägledning vid examensarbeten och vetenskapliga artiklar*. Stockholm: Natur & Kultur. (212 s.)
- Eriksson-Zetterquist, U., & Ahrne, G. (2015) Intervjuer. Ahrne, G., & Svensson, P. (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (34-53). (2. [utök. och aktualiserad] uppl.). Stockholm: Liber.
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A., & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 5. Upplagan. Stockholm: Wolters Kluwer.
- Gerland, G., & Aspeflo, U. (2015). *Barns som väcker funderingar. Se, förstå och hjälpa barn med en annorlunda utveckling*. Pavus Utbildning.
- Gjems, L. (2018). *Förskolans arbete med tidig litteracitet- på barns villkor*. Lund: Studentlitteratur.
- Hoflundsengen, H., Magnusson, M., Svensson, A-K., Jusslin, S., Mellgren, E., Hagtvet, B., & HeiläYlikallio, R. (2020). *The literacy environment of preschool classrooms in three Nordic countries: challenges in a multilingual and digital society*. *Early Child Development and Care*, 190(3), 414-427.
- Johansson, E. (2011). *Möten för lärande: pedagogisk verksamhet för de yngsta barnen i förskolan*. (2., rev. uppl.) Stockholm: Skolverket. Tillgänglig: <https://www.skolverket.se/getFile?file=2694>

- Johansson, E. (2016). *Möten för lärande. Pedagogisk verksamhet för de yngsta barnen i förskolan*. Stockholm: Skolverket.
- Justesen, L., & Mik-Meyer, N. (2011). *Kvalitativa metoder: Från vetenskapsteori till praktik*. Lund: Studentlitteratur.
- Kroksmark, T. (2007). Fenomenografisk didaktik — en didaktisk möjlighet. *Didaktisk Tidskrift Jönköping University Press*, Vol. 17 No. 2-3, 1-3.
- Liberg, C. (2006). *Hur barn lär sig läsa och skriva*. Stockholm: Studentlitteratur.
- Lundberg, I. (2006). *Early language development as related to the acquisition of reading. European Review*. Tillgänglig: <https://www.proquest.com/docview/217339231?accountid=11162>
- Lundgren, U. P. (2017). Läroplansteori och didaktik, framväxten av två centrala områden. Lundberg, U. P., Säljö, R., & Liberg, C. (Red.), *Lärande Skola Bildning: Grundbok för lärare*. (267) Stockholm: Natur & Kultur Akademisk.
- McGee, L. M., & Schickedanz, J. A. (2007). *Repeated Interactive Read-Alouds in Preschool and Kindergarten. The Reading Teacher*. Tillgänglig: <http://www.jstor.org/stable/2020453>
- Norling, M. (2019). *En studie om hur förskollärare och lärare resonerar om undervisningens innehåll i relation till barns språk-, läs- och skrivutveckling i förskola och förskoleklass*. Tidskrift för Nordisk Barnehageforskning, 18(4), 1–16.
- Pihlgren, Anna S (2019). *Läsa och berätta*. Hämtad från: https://larportalen.skolverket.se/LarportalenAPI/api-v2/document/path/larportalen/material/inriktningar/5-las-skriv/F%C3%B6rskola/021-Lasa-o-beratta/del_01/1.%20H%C3%B6gl%C3%A4sning-och-samtal-om-text-i-forskolan/A4sning.pdf
- Pramling, N., & Wallerstedt, C. (2019). Lekresponsiv undervisning- ett undervisningsbegrepp och en didaktik för förskolan. *Forskning om undervisning och lärande*, 1 (7), 7-22. (15 s.). Tillgänglig: [ForskUL_vol7_nr1_2019.pdf](https://www.forskningens.se/forskning/2019/07/17/lekresponsiv-undervisning-ett-undervisningsbegrepp-och-en-didaktik-for-for-skolan)
- Rennstam, J., & Wästerfors, D., (2015) *Från stoff till studie - Om analysarbete i kvalitativ forskning*. Studentlitteratur.
- Skolverket. (2021). *Högläsning och samtal om text i förskolan*. Stockholm: Skolverket. Tillgänglig: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/hoglasning-och-samtal-om-text-i-forskolan>
- Skolverket. (2018). *Läroplan för förskolan Lpfö 18*. Stockholm: Skolverket. Tillgänglig: <https://www.skolverket.se/getFile?file=4001>
- Sommer, D. (2008). *Barnpsykologi. Utveckling i en förändrad värld* (3:e utg.) Malmö: Liber.
- Svensson, L., & Åkerblom, A. (2020) Fenomenografi om undervisning i förskolan. Åkerblom, A. Hellman, A., & Pramling, N. (Red), *Metodologi för studier i, om och med förskolan* (89-105). Malmö: Gleerups.

Svensson, P & Ahrne, G. (2015). Kvalitativa metoder i samhällsvetenskap. Ahrne, G., & Svensson, P. (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (8-15). (2. [utök. och aktualiserad] uppl.). Stockholm: Liber.

Svensson, P & Ahrne, G. (2015). Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. Ahrne, G., & Svensson, P. (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (17-31). (2. [utök. och aktualiserad] uppl.). Stockholm: Liber.

Säljö, R. (2017) Den lärande människan - teoretiska traditioner. Lundgren, . I U. P. Lundgren, R. Säljö & C. Liberg (Red.), *Lärande, skola, bildning: grundbok för lärare* (s.203–263). Natur & Kultur.

Uljen, Michael (red.) (1997). Didaktik: teori, reflektion och praktik. Lund: Studentlitteratur

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Tillgänglig:
https://www.vr.se/download/18.68c009f71769c7698a41df/1610103120390/Forskningsetiska_principer_VR_2002.pdf

Wahlström. N. (2016). *Läroplansteori och didaktik*. Malmö: Gleerups.

10. Bilagor

10.1 Bilaga 1

Informationsbrev

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Göteborg 2022-03-31

Information om studie

Hej!

Vi är två studenter som heter Dilana Mahmoud och Hasna Khudayyir som studerar vid Göteborgs Universitet där vi just nu läser vårt näst sista terminen på förskolläraryrket. Inför vår kandidatuppsats är vi intresserade av att undersöka förskollärares uppfattningar kring högläsning och språkutveckling.

Syftet med vår studie är därför att undersöka förskollärares uppfattningar om högläsning används som ett pedagogiskt verktyg för att främja barns språkutveckling, vilka didaktiska val som uppfattas göras samt hur man får barnen delaktiga under högläsningen. För att kunna närma oss förskollärares tankar/uppfattningar har vi därav valt att utgå ifrån en kvalitativ ansats där intervju kommer användas som metod.

Intervjuerna kommer utföras enskilt och beräknas ta 45-60 minuter under vecka 14-15. Därför är det viktigt att intervjun sker i ostörd miljö och vi bestämmer tillsammans med dig tid och plats. Intervjuerna ljudinspelas och transkriberas sedan inför analysen. I enlighet med de etiska regler som gäller kommer din identitet och förskolan i fråga att anonymiseras. Du kan när som helst avbryta din medverkan utan någon närmare motivering. Efter avslutad studie och vårt examensarbete är klart och examinerat kommer det empiriska materialet att förstöras. Du kommer även få möjlighet att ta del av vårt slutliga examensarbete.

Vi vill härmed fråga dig om du vill delta i denna studie i sådana fall kan du ta kontakt med Dilana eller Hasna (se kontaktuppgifter nedan). Vi bestämmer då tid och plats för intervju. Har du frågor är du varmt välkommen att kontakta oss. I hopp om ett möte kan du meddela någon utav oss tid samt plats. Har du frågor om studien så är du varmt välkommen att höra av dig till någon av oss.

Med vänliga hälsningar,
Dilana Mahmoud och Hasna Khudayyir

Kontaktuppgifter

Dilana Mahmoud

Mobil: 0720044435

Email: gusmahmodi@student.gu.se

Hasna Khudayyir

Mobil: 0736294493

Email: guskhudha@student.gu.se

Handledare: Elisabeth Rietz

Göteborgs Universitet

Email: elisabeth.rietz@gu.se

Kursansvarig: Andreas Jacobsson

Email: andreas.jacobsson@gu.se

10.2 Bilaga 2

Intervjuguide

För att tydliggöra ännu en gång så kommer denna intervju ljudinspelas, har vi ditt godkännande inför detta?

Bakgrundsfrågor

1. Hur länge har du varit utbildad förskollärare?
2. Hur länge har du arbetat på denna förskola? Har du under denna tid arbetat på samma avdelning?
3. Vilken åldersgrupp arbetar du med?

Intervjufrågor del 1: Hur resonerar förskollärare om högläsning främjar barns språkutveckling?

1. Berätta hur du ser på språkutveckling genom högläsning.
2. På vilka sätt kan högläsning användas för att främja barns språkutveckling?
3. Har ni planerade högläsningstillfällen eller spontana eller både och? Hur tycker du att de skiljer sig åt?
4. Vilket är ditt syfte med högläsning?
5. Vilka för och nackdelar ser du med högläsning?

Intervjufrågor del 2. Vilka didaktiska val uppfattas förskollärarna göra för att främja barns språkutveckling genom högläsning?

1. Beskriv hur en högläsning stund kan se ut hos er?
2. Planerar du högläsningstillfällen? Om inte, hur gör du då?
3. Vilka didaktiska val skulle du säga att du gör inför högläsningstillfällen? (exempelvis; val av bok, hur du förbereder högläsningen samt val av barngrupp).
4. Brukar du som pedagog arbeta vidare med boken ni läst tillsammans, i sådana fall på vilka sätt?

Intervjufrågor del 3. Hur beskriver förskollärarna att de gör barnen delaktiga under högläsningen?

1. Hur tänker du kring att göra barnen delaktiga i högläsningen?
2. Hur tar du som pedagog emot barns tankar/funderingar kring det du läser?
3. Hur arbetar du som pedagog för att få barnen intresserade av högläsning?